

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Viering van het Derde Lustrum der ALGEMENE PRACTISCHE RECHTSVERZAMELING

Brussel, 28 april 1967

Op vrijdag, 28 april l.l. werd op luisterrijke wijze het derde lustrum gevierd van de Algemene Practische Rechtsverzameling.

De plechtigheid had plaats in de Beneluxzaal van het Paleis der Congressen te Brussel. Deze ruime zaal was spoedig gevuld en wij konden de aanwezigheid vaststellen van talrijke hoogwaardigheidsbekleders, hoogleraren, magistraten, advocaten, notarissen en ambtenaren. Het was een hartverkwikkend schouwspel hier samen te zien al degenen die sedert jaren zich hebben afgesloofd en het beste van zichzelf hebben gegeven om een hoogstaande Vlaamse rechtswetenschap tot stand te brengen. Het zal voor de meeste aanwezigen wel een zalig genot geweest zijn het te kunnen beleven dat zoveel werkkraft, zoveel moeite en zoveel opoffering op betrekkelijk korte tijd dan toch geleid hebben tot merkwaaardige resultaten. Want de opbloei van onze Vlaamse rechtswetenschap sedert de laatste dertig jaar is van aard om werkelijke verbazing te verwekken. Zowel haar omvang als haar degelijkheid had nauwelijks iemand durven verwachten.

Het aantal voortreffelijke leerboeken, wetenschappelijke monografieën, proefschriften en studiën van allerlei aard, is onoverzienbaar geworden. Op alle gebieden van het recht worden nederlandstalige juridische tijdschriften gepubliceerd. De uitgave van meerdere reeksen geleerde rechtswerken werd ondernomen. Practische verzamelingen kwamen tot stand. Wanneer men vaststelt wat op zo korte tijd, in de moeilijkste omstandigheden werd verwezenlijkt, kan men met rustig vertrouwen de toekomst tegemoet zien.

Tussen de vruchten van de oogst is voorzeker de Algemene Practisch Rechtsverzameling een van de rijpste en bekoorlijkste !

In een periode van nauwelijks drie lustra is de A.P.R. erin geslaagd een aanzienlijk aantal juridische verhande-

lingen uit te geven, die alle uitmunten door wetenschappelijke grondigheid en betrouwbaarheid. Een hele schaar jonge juristen werd aan het werk gesteld en de A.P.R. heeft met een merkwaaardig dynamisme een algemene geestdrift kunnen verwekken, die bergen heeft verzet.

Niets verdiende meer een grootse viering dan deze wonderlijke prestatie.

Op het podium van de Beneluxzaal hadden plaats genomen, naast de heer F. Van Parijs, Voorzitter in het Hof van Beroep te Gent, die tevens de voorzitter is van de Raad van Beheer van de A.P.R., de heer R. Van Elslande, Minister van Nederlandse Cultuur, Prof. H. Fayat, oud-Minister, Prof. J. Matthys, Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent en Prof. J. Ronse.

Het vruchtbaar werk van de A.P.R. werd in herinnering gebracht in drie hoogstaande redevoeringen.

De heer Voorzitter Van Parijs dankte in verheven bewoordingen al degenen die aan het grote werk hebben meegeholpen ; de heer Minister Van Elslande bracht met zijn gekende welsprekendheid hulde aan de A.P.R. en situeerde deze wetenschappelijke onderneming in het algemeen kader der Vlaamse rechtsherleving ; oud-minister Fayat stelde op zakelijke wijze de bijzondere eigenschappen in het licht waarop de A.P.R. zich terecht kan beroemen.

Wij zijn zo gelukkig hierna de tekst van deze drie spreekbeurten te kunnen drukken.

Een schitterende receptie en een somptueus banket besloten deze dag. Op het banket, dat voorgezeten werd door de heer Prokureur-generaal J. Matthys, sprak deze nog een merkwaaardige tafelrede uit, waarvan de tekst ons te laat is toegekomen om nog in tegenwoordig nummer te verschijnen, maar die we in ons volgend nummer hopen te publiceren.

In de geschiedenis van het Vlaams rechtsweten zal deze dag een hoogdag blijven !

Rede uitgesproken door de Heer F. VAN PARIJS

Voorzitter in het Hof van Beroep te Gent
Voorzitter van de Raad van Beheer der A.P.R.

Het ware gewis een stout bestaan tegenover zoveel vooraanstaanden uit 's Rijks beleid, de wetenschap, de cultuur, de rechtspraktijk een individuele begroeting te wagen. En toch vermeld ik hier graag de vererende en versterkende aanwezigheid van U, Mijnheer de Eerste Voorzitter van de Raad van State, Mijnheer de Eerste Voorzitter van het Militair Gerechtshof, Mijnheer de Gouverneur van de Provincie Antwerpen, Mijnheer de Vice-gouverneur Cappuyns.

Mag ik verder volstaan U allen van harte te verwelkomen. Uw aanwezigheid, uw belangstelling, uw steun waarderen wij in volle omvang. De raad van beheer en de redactie van de A.P.R. beseffen intens dat gij de affirmatie van onze onderneming in het eerstaanwezend ontmoetingscentrum, dat Brussel Belgisch en Europees is, door uw schitterende opkomst, luister en kracht bijzet. Hierom dank ik U allen zeer.

Onder de velen die gewenst hadden zich bij ons te vervoege, doch om dringende redenen waren verhinderd, dienen o.m. vermeld te worden: de Heer Minister van Justitie Wigny, Mevrouw de Minister De Rie-maecker, de heren Ministers Vander Poorten en Piers, de heer Eerste Voorzitter van het hof van Cassatie, de heer Procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de heren provinciegouverneurs Van Outryve d'Ydewalle en Roppe, de heren Ministers van State De Schrijver en Van Houtte, de heren Eerste Voorzitters van het Hof van beroep te Brussel en te Gent.

Het kan gebruikelijk zijn bij een derde lustrum-vinger hulde te brengen aan allen die medegewerkt hebben en medewerken aan de opbouw en de groei van de onderneming, uit te wijden over hun verdiensten en prestaties. Doch ook dit wordt onoverzichtelijk en het leidt tot zelfvoldaanheid en overschatting.

In een vitale tijd waarin mens, wetenschap en praktijk zo snel vooruitgaan en grondig worden aangepakt past het niet stil te staan bij het tempus actum. Mag ik ook hier, ten genoegen van recht en eer, voldoen met de oprechte dank te betuigen aan allen die hebben meegebouwd: de auteurs en de korrektoren, de redactie en de sekretarissen, de uitgever en de abonneuten, aan allen die gesticht, gesteund, gestuwd, geschreven, verspreid of gelezen hebben. Eén uitzondering maar: wijlen Raadsheer in het hof van beroep Jozef Axters, de eerste en de edelmoedigste, een toonbeeld van menselijke verfijning en wetenschappelijke grondigheid. Zijn heengaan is een blijvend gemis; zijn aandenken is eer en sterkte.

Het kan evenzeer gebruikelijk zijn bij een plechtigheid als de onze enigermate te schetsen datgene wat in de verlopen vijftien jaar gerealiseerd werd. Doch dit alles is U grotendeels bekend en uiterlijk waarneembaar. Waarom dan de lof afwenden in een enigszins dubieuze richting? Waarom opnieuw die voldaanheid in dit bruisend tijdsgewricht? Is niet het meest waardevolle het meest goddelijke in de mens, zoals Ortege Y Gas-set schrijft in zijn Bespiegelingen over Leven en Liefde, dat hij onvoldaan kan zijn, dat hij de onvolmaaktheid aanvoelt van elke werkelijkheid: een soort liefde zonder geliefde, een pijn in denkbeeldige ledematen?

Dergelijke onvoldaanheid, dergelijke liefde en pijn lagen er wel in bij de stichting van de A.P.R. Met uw verlof mocht ik een paar aspecten van onze onderneming benaderen die van dat standpunt uit belang vertonen.

Vooreerst de *bijdrage tot de Nederlandse rechts-wetenschap en rechtsbeoefening*.

Bij de oprichting werden *doel en opzet* van de vereniging aldus bepaald: verwezenlijking, wetenschappelijke uitwerking en leiding van een uitgave, de A.P.R., alsmede het bevorderen en steunen van de studie van het recht in de Nederlandse taal: ... alles te ondernemen wat daartoe van nut kan zijn.

De redactie precizeerde dit in het *inleidend woord*: de nieuwe arbeid zal, door de vergelijking met andere rechtsstelsels, nu eens de degelijkheid van de Belgische oplossingen aantonen, dan weer in het recht van andere Europese volkeren die regelingen voorbrengen die beter lijken naar vorm en inhoud dan de nationale; te dezen wordt bij voorkeur uitgezien naar Nederland.

De rechtsvergelijking was niet nieuw, de wijze waarop zij werd aangewend wel. Beslist nieuw was de voorkeur, bij de rechtsvergelijking, voor Nederland.

En toch was het weer zo opvallend normaal. Het lag in de lijn van het rijksbeleid zoals het ongeveer sedert het tijdsgewricht 1939 gevoerd werd, soms uiterlijk, soms wel met meer inhoud: de doelmatige samenwerking tussen twee historisch verbonden en eigentijds-europese landen, België en Nederland.

Zodoende nam onze onderneming een aandeel op in de bevordering van de eenheid van het recht in onze beide landen, in de internationale waardering en ont-plooiing van de rechtswetenschap in haar nederlands-talige uitdrukking, in de welvaartsbetrachting van de Belgische, de Nederlandse, de Europese mens.

Dat de interne Belgische verhoudingen en behoeften allenthalve in acht genomen werden dient nauwelijks vermeld te worden: de franstalige Belgische rechtsleer en rechtspraak werden steeds volledig onderzocht en besproken, zij nemen de plaats in die hun historisch, nationaal en sociaal toekomt. De A.P.R. ging over tot een, in Belgisch verband, biezonder aangewezen initiatief, de uitgave van *tweetalige wetboeken*. Hierin wordt de principiële gelijkheid van de Franse en de Nederlandse tekst gehuldigd, doch tevens erkend dat de kennis van de Franse tekst veelal onmisbaar is om wetshistorische redenen, soms ook omwille van de onvoldoende verzorging van de Nederlandse tekst. Wie zou niet erkennen dat in ons nationaal verband die uitgave een noodzakelijk werkinstrument is voor elke rechtspracticus? De enorme verbreiding die de uitgave thans kent in de privé-sector bewijst de vooraf bestaande behoefte. Dat de publieke sector nog niet aan de ontdekking toe is hangt wellicht samen met een mindere gevoeligheid of een gebrekkige waarneming. Is het overigens niet zo dat menige huldiging posthuum gebeurt?

Door de publikatie van volledige, tweetalige teksten komt het Belgisch recht in zijn Franse uitdrukking tot volwaardigheid in Nederlands en Europees verband. Eigen verrijking en verrijking van anderen worden gerealiseerd.

In de ruime opvatting van haar doel en opzet ten behoeve van de Nederlandse rechtswetenschap en cultuur werden, naast de zoëven vermelde uitgave, verscheidene initiatieven genomen die thans reeds hun bestaan hebben verantwoord.

Het *Tijdschrift voor Privaatrecht* waarin geregeld en bestendig Belgische en Nederlandse auteurs samen-

werken. Naast de Belgische rechtspraak wordt ook de jongste evolutie van de jurisprudentie in Nederland behandeld. Avant-garde stellingen en instellingen uit beide landen worden uiteengezet en kritisch besproken. De Europese bijdrage en nuttigheid worden verzekerd door uitvoerige boekbesprekingen van juridische werken afkomstig uit diverse Europese landen en door middel van korte samenvattingen in het Frans, het Engels en het Duits.

De financiering van de *Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht in België en Nederland* (de groep van Dievoet-Meyers). Toen de toemeting van steun vanwege 's Rijks middelen zo karig geworden was dat de vereniging in haar nuttige werking bedreigd was werden vanwege de A.P.R. belangrijke voorschotten uitgekeerd om die bedreiging af te wenden. Ik zou geen goed beheerder zijn van het vermogen van onze vereniging indien ik niet onderstreepte dat de hoop er nog altijd in zit dat de meester, wiens zaak naar behoren werd waargenomen — kennelijk de Belgische Staat — eerlang de nuttige en noodzakelijke uitgaven zal terugbetalen. Hierop stoelt toch 1375 van ons B.W.!

Een *juridisch woordenboek* in het Nederlands, naar de meest moderne opvatting, werd gepland en is reeds in uitvoering. Het zal gewis meerdere jaren duren vooraleer de publikatie geschiedt; het wordt evenwel een uitgave die aan een grote behoefte beantwoordt en tot eenheid en vooruitgang zal leiden.

Mag ik nog even vermelden dat ruime steun verleend werd aan de Vlaamse rechtscongressen, conferenties en genootschappen, en dat de belangen en behoeften van de jonge juristen steeds werden verzorgd? De jonge aanwas uit de Vlaamse rechtsfakulteiten is onze hoop!

Wellicht had U de indruk, Hooggeachte Vergadering, dat ik dan toch het wierookvat in de dubieuze richting toezwaaide. Neem mij niet kwalijk, ik trachtte een lijn te schetsen en een verantwoording. Ik blijf bij Ortega Y Gasset en het belang van het standpunt, het standpunt van de vitale behoeften aan recht van de Belgische, de Nederlandse, de Europese mens, het standpunt van al dezen *zichzelf* te zijn.

Een tweede aspekt van de A.P.R. is haar bijdrage tot het *wetenschappelijk onderzoek*.

In een causerie over het wetenschappelijk onderzoek in de geneeskunde onderstreepte Professor Dr. Corn. Heymans onlangs te Gent de noodzakelijkheid hierbij de algemene practicus te betrekken. Zijn medewerking, als waarnemer van reële ziekteverschijnselen in hun primaire veruiterlijking en hun evolutie, als onmiddellijk interpretator, als beproever van de waarde van gevestigde denkbeelden en algemeen aanvaarde wetenschappelijke oplossingen tegenover de levende realiteit, is onontbeerlijk. Hij dient ingeschakeld te worden in de vorsingsarbeid om het uiteindelijk en steeds onvoldaan doel dichter te benaderen.

In een bijdrage van Professor Matussek, waaraan Senator Victor Leemans een doordachte publicatie wijdde, wordt erop gewezen dat het wetenschappelijk onderzoek geenszins het uitsluitend aandeel is van voor-aanstaande vorsers en geleerden. Het verstart en verdort indien het niet openstaat voor velen en indien ook de gewone beoefenaar van de betrokken discipline niet bijdraagt.

Dat zulks in de eerste plaats op het recht toepas-selijk is, durf ik nauwelijks vermelden. Het recht is een humane wetenschap die geen gesloten kringloop duldt, die reële behoeften moet voldoen en levende verhoudingen moet regelen, in déze tijd. Het recht laat als het ware geen experiment toe; het recht moet

zijn normen, zijn verfijning en vernieuwing stelen op de waarneming van vitale verschijnselen, waarneming van de eigentijdse gedragingen en behoeften van de mens, van gans de mens. De rechtspracticus krijgt aldus een verantwoordelijkheid en een onafwendbare taak in het wetenschappelijk onderzoek.

Of hij nu als raadsman van de verongelijkte ofwel van de rechtstorende partij optreedt, of hij het algemeen belang vertegenwoordigt, of nog tot beslechting van geschillen is aangesteld, steeds neemt de rechtspracticus de onzichtbare deeltjes in het rechts- en belangenverkeer waar, stelt hij vast welke minimale sociale verschijnselen tot conflictsituaties leiden, dient hij zijn waarnemingen te interpreteren en de waarde van de gevestigde juridische normen en oplossingen te toetsen aan de dwingende vereisten van de geordende waarneming en het in gemeenschap levende subject.

De A.P.R. heeft steeds betracht de rechtspracticus allenthalve te betrekken in haar arbeid. Zij richt zich in de eerste plaats en naar overgrote omvang tot de praktische jurist als auteur, als corrector en als recht-vorsend lezer.

Hoevelen, die anders nooit tot de publicatie van een verhandeling waren gekomen, werden dank zij onze onderneming ertoe gebracht hun waarneming, hun interpretatie, hun toetsing en beoordeling op te tekenen en bekend te maken. Hun vitaliteit, hun morele en wetenschappelijke moed lieten hen toe de grondslag zelf van gangbare opinies na te gaan, te onderzoeken of die grondslag in het eigentijdse nog aan een werkelijkheid beantwoordt en oplossingen voor te stellen die beantwoorden aan de behoeften van de mens in deze tijd, in dit gebied.

Dat die ideale ingesteldheid niet steeds en overal in dezelfde maat bereikt werd, dat desondanks de actuele waarde van vele gevestigde leerstellingen en normen werd aanvaard, bewijst dat die gloednieuwe auteurs ook wijsheid en evenwicht huldigen en wegen van geleidelijkheid als verkieslijk aanzien. Bewijst tevens de menselijke onvolkomenheid, *felix culpa* die de pijn verwekt van de onvoldaanheid, de vooruitgang stimuleert.

Of ook andere ondernemingen dezelfde ingesteldheid aanvaarden? Gewis. Graag erken ik zulks bij sommige andere uitgaven. Doch *dit is dan toch nieuw*: nooit werd in die maat beroep gedaan op de rechtspracticus, nooit werden zoveel jonge praktische juristen tot het auteurschap opgevoerd, nooit werd de verzekerde kans geboden zonder risico aan vrijwel elke rechtspracticus om bij te dragen tot het rechtswetenschappelijk onderzoek. Het is de eerste maal dat zulks geschiedt in een algemeen verzamelwerk, in een Nederlands verband, in overeenstemming met de reële Belgische behoeften, in een brede Europese optiek.

Geachte Vergadering, de tijd en de taak van de voorzitter verstrijken. *Omnia tempus habent*. In zijn fijn-zinnig, diepmenselijk gedicht « Een Voetreis naar Rome » vertelt Bertus Aafjes hoe de jonge man — Filius Evae is zijn naam — op zijn Odyssee terecht komt in een klooster in de Dolomieten. Hij wenst zijn roeping te kennen en gaat te rade bij vader abt: « ... ik wil weten wat mijn taak op aarde is als mens ». « Breng eerst een kan met wijn » zegt de abt, en tot Filius Evae « uit U ongezoekt ». En de jonge man vangt aan: « Ik wilde als kind monnik worden ... in een dier middeleeuwse orden, « liefst barvoets en franciscaan ». De grijze abt « vulde twee hoge glazen met het zacht fonkelende vocht, dat een kleur had als van topazen » en sprak wijsheid, na een pauze: « ... gij hebt u sterk misleid ... »

« Gij wildet zijn wie gij niet zijt ...
 « Gij moet tot op uw huid beleven
 « Al der wereld liefde en leed ...
 « Spoedig zult gij land betreden
 « Waar alle muzen inheems zijn,
 « Daar vergezellen mijn gebeden

« U, Maar gij moet leren te zijn. »

Zou het vermetel zijn, Hooggeachte Vergadering, op die gronden te beschikken dat de Algemene Practische Rechtsverzameling getracht heeft ... *te zijn en zichzelf te zijn?*

Ik dank U allen zeer om uw aandacht.

INVLOED EN BETEKENIS VAN DE VLAAMSE RECHTSWETENSCHAP VOOR DE NEDERLANDSE CULTUUR

Rede uitgesproken door de Heer R. VAN ELSLANDE

Minister van Europese zaken en van Nederlandse cultuur

De vestiging van een Nederlandstalige rechtswetenschap in ons land is niet zonder slag of stoot tot stand gekomen.

De vernederlandsing van de rechtspraak in ons land kan evenmin een automatisch gevolg genoemd worden van de vernederlandsing van het openbaar leven: « une évolution irréversible » zoals anderen het zouden omschrijven.

Integendeel. In de geschiedenis van de Vlaamse beweging zijn voldoende feiten bekend tot staving van de thesis dat de strijd voor de vernederlandsing van de rechtspraak niet los te maken is van de maatschappelijke ontvoogdingsstrijd.

De Vlaamse rechtswetenschap, die sedert de vernederlandsing van de rechtsstudies en van het rechtswezen een zo gelukkige uitbreiding nam, is een verheugend verschijnsel van de culturele en intellectuele mondigheid van ons volk. Meer nog: een determinante, zou ik durven zeggen, van de eminente bijdrage in dat ontvoogdingsstreven.

Men zou kunnen aantonen dat het cultureel reveil van de Nederlandstalige groep in ons land nooit dat niveau zou hebben bereikt, waarover wij ons vandaag met rechtmatige fierheid verheugen, indien de rechtscultuur die vernederlandsing van ons openbaar leven niet mee had opgewekt en in grote mate geïnspireerd.

Vorig jaar nog heeft Prof. Victor een tipje van de historische sluier uit deze periode opgelicht door in een herdenkingsuitgave, gewijd aan het leven en het streven van Prof. Mr. Julius Obrie, het klimaat van die tijd op te roepen.

Het is treffend te merken hoe die pioniers van de Nederlandse rechtswetenschap een onwrikbare maatschappelijke band legden tussen de vervlaamsing van het openbaar leven en de bloei van een eigen rechtsdiscipline in de eigen taal en cultuursfeer.

Men zou kunnen opwerpen dat een objectieve rechtswetenschap aan geen taal gebonden is. A fortiori dat de taal, waarin die rechtswetenschap wordt beoefend, geen invloed kan uitoefenen op het niveau van het juridische werk. In dat geval onderschat men de functie van de taal als primair instrument van het menselijk denken; en dit geldt niet alleen voor de geesteswetenschappen.

Er bestaat onmiskenbaar een verband tussen taal en wetenschapsbeoefening. De taal is niet alleen een medium en een instrument van communicatie en sociaal contact. De taal is meer: vóórleer individuele gevoelens en ideeën in uitgesproken of neergeschreven teksten te voorschijn komen, is er reeds een lang en onzichtbaar psychologisch proces afgelegd.

In onze grijze hersencellen zijn onze gedachten, met de snelheid van een elektronisch brein, uitgezift en gekneed, verwoord en ingekleed in de verbale gedaanten van onze conventionele taalschat. Het taalmechanisme

zou men met een « computer » kunnen vergelijken. Er zijn computers van allerlei omvang: deze die tienduizend en deze die honderdduizend gegevens kunnen verwerken; dat hangt af van de graad van perfectionisme van het toestel.

De graad van taalvaardigheid conditioneert eveneens het resultaat van ons denken: wij zijn allemaal schrijvers en auteurs in potentie. Het verschil ligt er alleen in dat echte letterkundigen een aangeboren en ook ingeefende « feeling » in zich hebben om indrukken, gevoelens en gedachten op verstaanbare wijze te verwoorden.

Maar ook het werk van de exacte wetenschapsman ondergaat en wordt geconditioneerd door de vaardigheid om wetenschappelijke bevindingen op een klare en duidelijke wijze te verwoorden. De kwaliteit, het niveau wordt mede bepaald door de wijze waarop wij de taal beheersen.

Prof. Obrie schreef reeds in een opstel, dat dateert uit 1882: « de taal is de getrouwe weerspiegeling van het denken, van het leven van een volk: in haar ziet men een volmaakt beeld van zijn beschaving en zijn ontwikkeling ».

De 19^e-eeuwse pioniers hadden ongetwijfeld juist gezien wanneer zij stelden dat de authentieke wetenschapsbeoefening « en vooral de geesteswetenschap » in niet onbelangrijke mate beheerst wordt door de volmaakte kennis van dat primaire werkinstrument, dat de taal is.

Aan hun zienswijze danken wij het dat het gebruik van de Nederlandse taal ook in de wetenschapsbeoefening definitief is doorgebroken.

Recht en Cultuur

Men heeft in de discussies rond de vernederlandsing van de rechtswetenschap o.m. in het hoger onderwijs, meermaals het argument gebruikt, dat het recht geen cultuur schept.

Inderdaad: het recht en de rechtswetenschap zijn op zichzelf geen bronnen van cultuur.

Het recht is normatief, niet creatief. Wetgever en rechtsgelerden zijn geen scheppende krachten in de culturele ontwikkeling van een volk.

Het recht volgt veelal — althans in een democratische maatschappij — een ontwikkelingsproces; het is eerder de meestal laattijdige registrateur van een reeds door een meerderheidsgroep aanvaarde en verwerkte beschaving. Het recht is dus veeleer een produkt, een getuigenis, een meter van een bepaalde beschaving: de getuige van het cultureel peil en de geestelijke maturiteit van een gemeenschap.

Dit valt ons vooral op wanneer wij de rechtsgeschiedenis van de oude beschaving bestuderen. Wij denken aan Rome en Athene; maar hetzelfde werd vastgesteld

in de oude Aziatische beschavingen; eveneens in de verloren cultuur van de Azteken. De rechtsgeschiedenis leert ons dat volkeren met een hoog cultureel niveau ook een hoge graad van ontwikkeling en van «verfijning» van het recht hebben bereikt.

Wetgeving en rechtsdoctrine zijn immers de uiting en de bekrachtiging van de zeden en de gewoonten van een volksgemeenschap en de formele rechtsregelen zijn in feite de officiële en schriftelijke vaststelling van de onderlinge verhoudingen van mens tot mens en van mens tot gemeenschap, zoals deze historisch gegroeid zijn.

Dit wil daarom niet zeggen dat het recht alleen een passieve rol vervult in de culturele ontwikkeling. Er is duidelijk een wisselwerking tussen de dynamische cultuurvernieuwende waarden en het registrerende recht. Men zou het zo kunnen zien dat de vastlegging van nieuwe cultuurwaarden en beschavingsnormen telkens een nieuw «bruggenooft» vormt wat de dynamische krachten in de levende gemeenschap toelaat naar nog meer verfijnde cultuurnormen te streven.

Daarom geloof ik, is de Vlaamse rechtswetenschap die sedert de vernederlandsing van de rechtsstudien en van het rechtswezen een zo gelukkige uitbreiding nam, een verheugend bewijs van de culturele mondigheid en van het beschavingsréveil van ons volk.

Wij kunnen in dit historisch perspectief de gelegenheid te baat nemen om huide te brengen aan enkele van deze rechtspioniers, die zo'n eminent aandeel hebben gehad in de ontwikkeling van deze Nederlandse rechtscultuur: ik denk aan de Professoren Fredericq, van Dievoet, Kluyskens, Victor.

Zij hebben zich door hun arbeid waarschijnlijk de meest moeizame en discrete taak toegemeten in onze ontvoogdingsstrijd nl. bij de anderstaange landgenoten het aanzien van onze taal, die door de verwaarlozing van de 19e eeuw zo diep was gevallen, terug op te voeren. Misschien zouden wij de leuze «de taal is gans het volk» vandaag de dag wel iets willen relativeren. Maar in elk geval blijft de taal in grote mate het gezicht, het aanzien, het respect voor een gemeenschap bepalen.

Anderzijds hebben de taalpioniers een rechtstreekse invloed uitgeoefend op het niveau van de Vlaamse wetenschap. Juist omdat zij op het goede ogenblik inzagen dat de beheersing van de taal een invloed heeft op de perfectie van het denken.

De ontwikkeling van de Nederlandse rechtsliteratuur is een belangrijk instrument geweest in de doorbraak van het Nederlands als volwaardige taal van wetenschap in dit land.

Hoe onwaarschijnlijk ook — zeker wanneer men de vruchtbare publicaties kent die in die tijd door Nederlandse juristen met wereldfaam werden uitgegeven — voor de meeste Franstaligen leende het Nederlands zich voor dit wetenschappelijk werk niet.

Het feit dat rond 1930 een Nederlandstalig juridisch weekblad kon worden opgericht, zou deze illusie van de Franstaligen steeds meer ontkrachten.

Het verschijnen van het «*Rechtskundig Weekblad*» gegroeid uit de Vlaamse conferentie der Balie van Antwerpen en tot op heden onder de krachtige leiding van Prof. Victor, was een bewijs dat de vernederlandsing geen romantische eendagsbevlieving was, maar dat deze beweging stelde op een brede aspiratie van de Vlaamse juristen. En dat betekende wat op een ogenblik dat deze juristen hun vakopleiding nog in het Frans moesten ondergaan. Uit en dank zij dit tijdschrift kon eveneens onder het impuls van Mr. Victor, de Vlaamse rechtskundige bibliotheek opgericht worden,

waarvan nu reeds een 50-tal boekdelen over juridische onderwerpen het licht zagen.

Na de oorlog ging vanuit Gent een tweede bron vloeien, ik zou zeggen in de tegenovergestelde richting dan deze van Antwerpen: de «*Algemene Praktische Rechtsverzameling*», waaruit later — in 1964 — het «*Tijdschrift voor Privaat Recht*» ontstond.

Wanneer de Vlaamse juristenvereniging, voor enkele weken te Gent op haar 22e congres 350 rechtspractici heeft kunnen bijeenbrengen, dan is dit niet alleen een bewijs van de belangstelling voor het recht in het algemeen, maar ook en wellicht veel meer van een eigen, specifiek Vlaams rechtsleven dat even zo goed als het kunstleven tot ons cultureel patrimonium behoort.

De A.P.R. is hiervan een ander schitterende illustratie. Immers, de voorbereiding en de uitgave van een rechtsverzameling heert, zo lezen wij in de statutaire doelstelling van de oprichtingsakte, niet alleen tot doel de rechtsstudien in Vlaanderen te bevorderen en een volledige rechtsliteratuur in eigen taal op te bouwen. De A.P.R. heert van meet af aan het recht als een stuk van de cultuur, van de Nederlandse cultuur beschouwd en in deze opzeker de rechtswetenschap op de geartheid, de zeden, de opvattingen van ons volk argestemd.

Het cultureel bewustzijn van ons volk uit zich immers niet alleen in de kunst. Het spreekt ook in de wetgeving, in de rechtspraak en in de rechtsleer, die zowel in het verleden als in de actuele verzuchtingen en behoeften van het volk moeten worden.

De Vlaamse Rechtswetenschap en de Internationale Rechtsorde

Het behoort tot de natuur zelf van de cultuur, mededeelzaam te zijn. Zulks is ook waar voor de rechtswetenschap, temeer dat het recht precies de menselijke verhoudingen wil regelen, en dat deze sinds lang 's lands grenzen hebben overschreden.

En aangezien het recht een exponent is van de cultuur, zo is het ook natuurlijk dat onze jonge Vlaamse rechtswetenschap eerst naar de Nederlandse cultuurgemeenschap uitkijkt om met haar ons rechtsbestel te harmoniseren en gemeenschappelijk tot ontwikkeling te brengen. Gemakkelijk is dit niet omdat eeuwenlang de twee takken van dezelfde diestse stam zo uit elkaar zijn gegroeid en omdat intussen de Franse overheersing een zodanige stempel op de Belgische rechtsleer en rechtswetenschap heeft gedrukt dat hoven en rechtbanken en ook onze rechtsgereerden gewoon zijn veel meer naar het Zuiden dan naar het Noorden uit te zien.

Het is een goede zaak geweest dat de Vlaamse juristen zich van in den beginne bewust zijn geweest van een noodzakelijke integratie van het recht tussen Nederland en België. Wij kunnen bij deze gelegenheid wel even herinneren aan de grote rol die doorheen de eeuwen Nederlandse juristen in de internationale rechtscultuur hebben gespeeld. Was het niet Hugo Grotius die de rechtstheorie van het theologische naar het natuurrechtelijk stadium bracht en die daardoor meer dan welk andere geleerde ook de basis legde voor de ontwikkeling der rechtswetenschap gedurende verschillende eeuwen.

Grotius was een man van zijn tijd. Hij schreef in het Latijn, maar ook in de oude vaderlandse taal.

In zijn werk «Het belang van de Nederlandse wetenschap voor de algemene rechtstheorie» heeft Prof. Victor doen opmerken dat ook in deze eeuw een Neder-

lands rechtsgeleerde, de Leidse hoogleraar Krabbe, door zijn leer der rechtssouvereiniteit, de rechtstheorie definitief van het natuurrechterlijk naar het zuiver wetenschappelijk stadium heeft geleid en dit met een zekerheid en een helderheid die in geen enkele andere juridische school uit de eerste helft van deze eeuw kan gevonden worden.

Op het gebied van de eenmaking van het recht in Benelux werd reeds verdienstelijk werk gepresteerd, met name inzake de eenmaking van de rechtstaal.

Een tweede zeer belangrijke stap was het verdrag tot instelling van een Benelux-gerechtshof dat te Brussel op 31 maart 1965 werd ondertekend.

Maar de hinderpalen zijn en blijven groot.

Het zou wenselijk zijn dat de drie betrokken wetgevers zo spoedig mogelijk tot de goedkeuring van dit verdrag konden besluiten. Het is immers duidelijk dat de oprichting van dit hof zeer veel zal bijdragen tot de vergelijkende studie van het recht in de drie landen, tot het bij elkaar brengen en de harmonisatie van rechtsbegrippen en procedures en ten slotte tot de eenmaking van het recht in de 3 betrokken landen.

Daarnaast zal ook in particuliere kring de aandacht blijvend moeten gevestigd worden op dit juridisch integratie-streven. Het initiatief dat de A.P.R. heeft genomen tot voorbereiding van een woordenboek van Nederlandse rechtstaal, waaraan onder leiding van Rechter Soetaert wordt gearbeid, kan een aanzienlijke bijdrage leveren.

De geschiedenis van de laatste jaren met betrekking tot de E.E.G.-integratie heeft ons gewaarschuwd voor een overdreven en een overijld optimisme. Destemmer moeten wij nu onze inspanningen intensifiëren tot harmonisatie van onze nationale wetgevingen in Benelux-verband.

In mijn toespraak, ter gelegenheid van de 10e verjaardag van de Interparlementaire Beneluxraad, vorige maand te Den Haag, heb ik voor mezelf het vraagstuk als volgt geformuleerd:

« Indien wij er van overtuigd blijven dat de thans bestaande nationale staten naar een politieke integratie toe moeten en indien wij vaststellen dat er in de eerste tijd geen uitzicht is op het vlak van de zes of de zeven of meer, zijn er dan niet voldoende dringende redenen aanwezig om deze integratie na te streven in het kader van een hernieuwde Benelux.

Is het niet eigenaardig dat onze landen blijkbaar geen gelegenheid laten voorbijgaan om erop aan te dringen dat aan het Europees Parlement meer reële macht moet worden toegekend, maar dat diezelfde

ijver zoek geraakt schijnt zodra het gaat om de Interparlementaire Beneluxraad ».

Elk integratie-streven moet op de voet gevolgd worden door de wettelijke beschikkingen. Het recht is een « registrateur », zei ik daarstraks, maar ook een « bruggehoofd ».

Dit wil niet zeggen dat wij de inspanningen tot eenmaking van het recht in E.E.G.-verband of in het raam van de Raad van Europa moeten verminderen.

Maar zoveel oude concepten, die gedurende eeuwen met en uit de volksaard zijn gegroeid, zullen hierbij moeten overbrugd worden. Wellicht was het plan te groots opgevat omdat men onmogelijk voor zoveel radikaal uiteenlopende rechtsbegrippen en -instellingen van bovenuit een algemene deler vinden kan. De discussie rond het verdrag van de « rechten van de mens », waarbij wij zo intens betrokken zijn, is een illustratie van dit delicate en ingewikkelde karakter van de internationale rechtsorde. Het bewijst ook dat het recht geen cultuur kan scheppen, maar dat het eerder een normatieve bekrachtiging is van een gemeenschappelijke « way of life ».

De enige efficiënte methode die sinds enkele jaren trouwens wordt toegepast, ligt dan ook in de aanpak van wel-omlijnde en beperkte problemen die in het huidige stadium van de economische gemeenschap dringend een oplossing eisen: bv. de eenmaking van het vennootschappenrecht, de eenmaking van het verzekeringsrecht.

Tot nog toe is deze werking tot eenmaking van het recht bijna uitsluitend op het officieel vlak geschied, dit wil zeggen onder de betrokken departementen.

En hier ligt, naar het mij voorkomt, een terrein waar een vereniging als de A.P.R. of de Vlaamse Juristenvereniging samen met de zusterorganisaties in de andere Europese landen zeer vruchtbaar kan werken.

De eenmaking van het recht is immers een werk dat op lange termijn zal moeten worden voorbereid — niet zozeer in ministeriële kabinetten, maar wel in de brede kringen van de rechtspractici die hiervoor een gedachtenstroming moeten weten los te maken.

De A.P.R., die in zijn korte bestaan reeds zoveel jonge rechtstalenten tot wetenschappelijk werk heeft aangezet, lijkt mij het geschikte instrument om deze doorbraak te verwezenlijken.

Een verjaardag als deze geeft naast de traditionele maar daarom niet minder oprechte uiting van vreugde en waardering, ook gelegenheid tot bezinning over de toekomst.

Rede uitgesproken door de Heer H. FAYAT

Oud-minister

Hoogleraar aan de Vrije universiteit te Brussel

De Algemene Practische Rechtsverzameling behoort tot deze soort ondernemingen die het aanschijn van een cultuurgroep veranderen en het aanzien daarvan verhogen.

Wat in deze laatste 15 jaar is geschied mag als de voortzetting en de doortrekking van vroegere verworvenheden beschouwd worden.

Om de Algemene Practische Rechtsverzameling mogelijk te maken, moest eerst het rechtsstatuut van de taal zelve, waarin deze verzameling gesteld is, vaststaan en zekere algemene voorwaarden voor het wel-slagen van dergelijke collectieve wetenschappelijke arbeid moesten geschapen worden.

Om dit te begrijpen volstaat een vluchtig overzicht op de laatste zeventig jaar.

Tegen het einde van vorige eeuw werden de diepe pijlers geheild. Met het algemeen stemrecht, dat aan de bourgeoisie in Vlaanderen haar fransgezinde alleenheerschappij ontnam, deed de taal van het volk zijn onweerstaanbare doorbraak.

Vier jaar nadien, in 1898, werd de gelijkheidswet gestemd: voortaan stond het Nederlands op gelijke voet naast het Frans voor de afkondiging van wetten en Koninklijke besluiten.

De bron van het recht begon nu ook in het Neder-

lands te stromen. Het was een tijd voor grote verwachtingen.

Het was de tijd van onze eerste grote literaire wedergeboorte met Herman Teirlinck, Stijn Streuvels en August Vermeylen als de veelbelovende herauten.

Maar zie, hoe moeilijk bleek het niet om de hoogste vestingen binnen te dringen en te veroveren. De normale voorwaarden voor universitaire wetenschappelijke ontwikkeling in eigen taal gingen Vlaanderen nog bijna 40 jaar ontzegd blijven.

In de dertiger jaren dezer eeuw kwam dan de tweede doorbraak met de vernederlandsing van het hoger onderwijs in 1930 en — voor de zaak die ons heden bezig houdt — in 1935 de wet op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Deze werd mede de aansporing tot de vernederlandsing van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te Brussel, zodat reeds vóór de eerste wereldoorlog de vorming van jonge juristen in drie Nederlandstalige faculteiten te Gent, te Leuven en te Brussel verzorgd werd.

Wij konden ons voordien reeds verheugen in pioniers die tegelijk meesters waren. Kluyskens, Fredericq en Gunzburg hadden ons een sterk gebouwde basis-literatuur voor het privaatrecht verschaft.

Hoeveel wij aan Prof. van Dievoet verschuldigd zijn voor een vaste terminologie in onze rechtstaal, zal nooit kunnen volledig gezegd worden.

Ook René Victor was reeds in de bres gesprongen met de stichting van het Rechtskundig Weekblad, 36 jaar geleden.

Twintig jaar na de tweede doorbraak was de stroom krachtig genoeg geworden opdat hij zijn dal zou kunnen verbreden: 1952 ziet de aanvang van de Algemene Practische Rechtsverzameling.

Ze was van bij het begin praktisch — met de bedoeling steeds een trouw en volledig beeld te brengen van de usus hodiernus, de huidige bindende kracht van het recht nauwkeurig verklarende.

Ze wou vanaf het begin algemeen zijn, alle takken van het praktisch beoefend recht omvatten.

In deze richting heeft ze reeds een belangrijk deel van de weg afgelegd, met haar meer dan 10.000 gepubliceerde bladzijden, dichtgevulde tekst, meer dan zestig verhandelingen! Tezamen: twintig boekdelen van 500 blz. elk. Welk een oogst!

Hiervoor zorgden een veertigtal medewerkers, elk om hun gespecialiseerde vakkennis aangesproken:

- 2 magistraten van het Hof van Cassatie;
- 3 uit de Raad van State;
- 5 uit de Hoven van Beroep;
- 7 magistraten uit de Rechtbank van eerste aanleg;
- 2 referendarissen bij de Rechtbank van Koophandel;
- 2 Krijgsauditeurs;
- 2 Vrederechters;
- 7 hoogleraren;
- 2 hogere ambtenaren;
- 2 notarissen;
- 5 advokaten en doctors in de rechten;

Alle medewerkers hebben een collectieve tucht aanvaard wat de strenge regelen aangaat die de redactie gesteld had:

- verzorging van taal en terminologie;
- eenvormig systeem van indeling der stof;
- gelijkvormige behandeling en aanhaling van citaten en referenties;
- afkortingen;
- verwijzingen doorheen het gehele verzamelwerk.

De zaakregisters worden met de uiterste zorg samengesteld zodat de haastige opzoeking vlug haar doel bereikt.

Kortom, alles is wetenschappelijk verantwoord en derhalve betrouwbaar.

Daar alles ook praktisch is opgevat en samengesteld is de A.P.R. daarenboven uiterst geschikt en gemakkelijk te hanteren als naslagwerk.

Het redactiecomité is vrij streng. Het rekent erop dat elke medewerker het beste zal leveren wat over het door hem behandelde onderwerp kan samengesteld worden.

Elk onderwerp is tegelijk een trefwoord — het neemt zijn plaats in in een analytische verdeling van de gehele rechtsstof. Maar toch wordt verwacht dat de auteur niets onverlet laat wat door het onderwerp opgeroepen wordt. Hierdoor worden leemten vermeden tussen verschillende onderwerpen die elkander raken of doorkruisen.

Hierbij treedt de redactie soms op met suggesties tot aanvulling, zonder evenwel aan de volledige wetenschappelijke vrijheid van de medewerkers te tornen.

Ook wordt van de auteurs verwacht — niet alleen dat zij getrouw en volledig de huidige stand van het positief recht met betrekking tot de behandelde stof weergeven: wetgeving, voorbereidende werkzaamheden, reglementering, rechtspraak, rechtsleer, maar ook dat zij persoonlijk en kritisch stelling zouden nemen, bv waar strijdige meningen en oplossingen tegenover elkaar staan, en dat zij hun eigen opvatting zouden verantwoorden.

Zo beantwoordt de Algemene Practische Rechtsverzameling niet alleen aan de eisen van de rechtspractijk, maar vervult zij tevens een belangrijke rol tot aanvulling van onze nederlandse rechtswetenschap en voor de evolutie van het recht, ten einde het steeds aan de veranderende maatschappelijke verhoudingen aan te passen.

Deze 15 jarige arbeid wordt nu al meerdere jaren beloond door de groeiende belangstelling van de juristenwereld voor de publicaties van de A.P.R.

Geen rechtsvraag van enig belang, geen trefpunt dat rijst binnen het gebied van een der bestaande trefwoorden of de advocaat en de magistraat — zowel uit Noord- als uit Zuid België, slaat er de A.P.R. op na.

De rechtspraak getuigt meer en meer van deze levende werkelijkheid die de A.P.R. in het rechtsleven van geheel België geworden is.

Dit werk moet voortgezet worden, ik ben geneigd te zeggen, onophoudend, «blijvend», want niet alleen zullen nog niet behandelde trefwoorden moeten uitgegeven worden, ook de reeds behandelde stof moet regelmatig worden aangevuld en bijgehouden.

Hier ligt ook een werkterrein voor jongere juristen, vormend werk voor henzelf, en wel van het beste gehalte, — maar ook lonend werk in de aanvangsjaren, die in het beroep vaak niet met de vette jaren samen vallen.

Verdere eisen zullen aan de A.P.R. trouwens gesteld worden en grotere mogelijkheden ook.

De vernederlandsing van het bedrijfsleven door de wetgeving van 1963 ingevoerd, zal het volume van de in het Nederlands te behartigen privé-geschillen en verhoudingen doen toenemen.

Hoezeer deze ontwikkeling nog nodig is om de Vlaamse advocatuur te Brussel en in het Hoogste Gerechtshof zijn rechtmatig aandeel te bezorgen, blijkt wel uit de nog zeer onbevredigende verhoudingen die daar aanhouden.

De groei van de Vlaamse schare aan de Balie te Brussel gaat traag, maar gestadig in haar gang:

In 1952, toen de A.P.R. onstond waren er 5%, nu in

1967 10% ; onder de stagiaires zijn er nu 15%. Dit is natuurlijk nog veel te weinig.

Maar wat te zeggen van de Balie bij het Hof van Cassatie waarvoor ik geen cijfers wil citeren om geenodeloze polemieken uit te lokken.

Andere hervormingen zijn op til.

De valorisatie van het Nederlands diploma in de gerechtelijke organisatie, en in vele vormen van maatschappelijke bedrijvigheid zal de vraag naar wetenschappelijk verantwoorde uitgaven als de A.P.R. vergroten.

Met de verdere universitaire expansie — indien zij zich voltrekt zoals in brede Vlaamse kring wordt gewenst —, gaan wij naar vier volledige en autonome

Nederlandstalige universiteiten in dit land en ook naar een degelijke inrichting van het post-graduate hoger onderwijs.

Dit zal het algemeen intellectueel klimaat en het wetenschappelijk peil in Vlaanderen zodanig opvoeren dat het collectieve werk van de A.P.R. daarvan de heilzame invloed zal ondergaan.

De redactie en de medewerkers van de Algemene Practische Rechtsverzameling verdienen onze oprechte gelukwensen bij deze 15e verjaardag om hun hoogstaande bijdrage tot de bloei van de nederlandstalige rechtswetenschap in België.

De A.P.R. is het aan zichzelf verschuldigd op deze weg onverpoosd verder te ijveren.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 24 februari 1967.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever : M. de Vreese.

Advokaat-generaal : M. Dumon.

Advokaten : Mrs. Fally en Bayart.

Borgtocht. — Schuldeiser verleent termijnverlenging aan schuldenaar, zonder dit ter kennis van de borg te brengen. — Mogelijkheid van een schuldige tekortkoming.

Het niet ter kennis brengen van de borg, door de schuldeiser, van de aan de hoofdschuldenaar toegestane termijnverlenging kan in bepaalde gevallen een schuldige tekortkoming opleveren waardoor de borg de mogelijkheid wordt ontnomen om tijdig de afdoende bewaarden maatregelen te treffen ten einde zelf elk nadeel te vermijden, in welke gevallen die tekortkoming, in zover er schade is uit ontstaan, voor de schuldeiser de verplichting tot vergoeding medebrengt en zulks eventueel in de vorm van teniet gaan van de borgtocht.

Maar uit de enkele vaststelling dat de schuldeiser die termijnverlenging niet ter kennis van de borg heeft gebracht vloeit niet noodzakelijk voort dat een fout werd begaan, waardoor schade veroorzaakt en de borg dienvolgens van zijn verbintenis bevrijd is.

Machiels t./ Spiessens.

Gelet op het bestreden arrest, op 4 december 1965 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Gelet op het middel afgeleid uit de schending van de artikels 1147, 1149, 1151, 1382, 1383, 2032, inzonderheid 4e, 2037, 2039 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat, wijlen R. Toussaint, van wie verweerster de enige rechtsopvolger is, zich borg gesteld hebbende voor de terugbetaling van een lening op intrest van 1.000.000 fr., voor een jaar toegestaan, uit kracht van een overeenkomst van 20 september 1955, door eiser aan de vennootschap « Glasblazerijen van Hemiksem », en de opeisbaarheid van de lening verlengd zijnde, voor het nog verschuldigd bedrag van 935.000 fr. tot op 20 oktober 1956, naar luid van een overeenkomst gesloten op 22 september 1956 tussen eiser en de lenende vennootschap die op 20 maart 1957 in staat van faillissement werd verklaard na, sedert deze tweede overeenkomst, de som van 100.000 fr. op haar schuld te hebben betaald, het bestreden arrest de vordering van eiser strekkende tot uitvoering van voor-

melde borgstelling onzegt op de gronden dat de beslissing van de eerste rechter ten volle aan te nemen is, volgens welke de verlegging van de lening, waarvan verweerster niet was verwittigd, het verval van de verplichting tot borgtocht had medegebracht, te meer daar de lenende vennootschap nadien in faillissement werd gesteld en « dat deze stelling niet strijdig is met de tekst van artikel 2039 van het Burgerlijk Wetboek doch als sanctie geldt voor de fout door de schuldeiser begaan ten aanzien van de borg die niet in de mogelijkheid gesteld werd gebruik te maken van het recht dat hem door artikel 2039 toegekend wordt »,

terwijl : 1e) eenvoudige termijnverlenging, door de schuldeiser aan de hoofdschuldenaar toegestaan, de borg niet ontslaat, die in dat geval de schuldenaar kan vervolgen om hem tot betaling te noodzaken, dit wil zeggen, zoals 2032, 4e, bepaalt, de schuldenaar in rechte aan te spreken om door hem schadeloos gesteld te worden indien de schuld opeisbaar is geworden door het verschijnen van de termijn waarop zij betaalbaar was gesteld ; het dus op de borg rust zich door eigen middelen ervan te vergewissen of de voorwaarden, waaronder artikel 2032 hem toestaat, zelfs voordat hij betaald heeft, de hoofdschuldenaar in rechte aan te spreken, verenigd zijn ; derhalve, behoudens in buitengewone omstandigheden die grond opleveren tot toepassing van artikel 2037 van het Burgerlijk Wetboek, doordat zekerheden in gevaar zouden verkeren, wat de rechter ten deze niet vaststelt, het feit dat de schuldeiser de borg niet verwittigt van een eenvoudige termijnverlenging die aan de hoofdschuldenaar toegekend is, geen verval van zijn rechten tegen de borg tot gevolg kan hebben (schending van de artikels 2032, inzonderheid 4e, 2037 en 2039 van het Burgerlijk Wetboek) ; 2e) voorts en in elk geval, de borg niet kan worden ontslagen dan indien een tekortkoming aan de plicht van kennisgeving, welke eventueel rust op de schuldeiser die een eenvoudige termijnverlenging toestaat, een nadeel heeft veroorzaakt en alleen in de mate van dat nadeel ; ten deze de rechter in dit opzicht niet wijst op enig pertinent gegeven, en namelijk op enig element dat doet blijken dat verweerster, verwittigd van de verlenging van de opeisbaarheid van de lening van 20 september tot 20 oktober 1956, vóór deze laatste datum de lenende vennootschap in rechte zou hebben aangesproken en zodoende erin zou zijn geslaagd haar vóór de faillietverklaring te noodzaken tot betaling van al wat verschuldigd bleef (schending van de artikels 1147, 1149, 1151, 2023, inzonderheid 4e, 2037, 2039 van het Burgerlijk Wetboek, 97 van de Grondwet en, voor zoveel als nodig, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek) :

Over de grond van niet-ontvankelijkheid door ver-

weerster hieruit afgeleid dat het middel, in zover het de schending inroept van de artikels 2032, 4e, 2037 en 2039 van het Burgerlijk Wetboek, nieuw is :

Overwegende, enerzijds, dat het middel, hetwelk de schending inroept van een wetbepaling die door de bestreden beslissing werd toegepast, niet nieuw is ;

Overwegende, anderzijds, dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan niet blijkt dat eiser zich voor de rechter in hoger beroep eens zou hebben verklaard met de beslissing van de eerste rechter die door het arrest wordt overgenomen en die door het middel wordt bekritiseerd

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden ;

Over het middel

Overwegende dat het niet ter kennis brengen van de borg, door de schuldeiser, van de aan de hoofdschuldenaar toegestane termijnverlenging, weliswaar in bepaalde gevallen een schuldige tekortkoming kan opleveren waardoor de borg de mogelijkheid wordt ontnomen om tijdig de afdoende bewarende maatregelen te treffen ten einde, zelf, elk nadeel te vermijden, in welke gevallen die tekortkoming, in zover er schade is uit ontstaan, voor de schuldeiser, de verplichting tot vergoeding medebrengt en zulks eventueel in de vorm van teniet gaan van de borgtocht ;

Overwegende echter dat uit de enkele vaststelling dat de schuldeiser die termijnverlenging niet ter kennis van de borg heeft gebracht niet noodzakelijk voortvloeit dat een fout werd begaan waardoor schade werd veroorzaakt en dat de borg dienvolgens van zijn verbintenis bevrijd is ;

Dat het middel gegrond is ;

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zover daarbij het bestaan van de hoofdverbintenis wordt vastgesteld ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt verweerster in de kosten ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 2 februari 1967.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Legros.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Simont en Van Ryn.

Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel.

— **Vordering die binnen een termijn voor de rechter moet worden gebracht. — Tijdige dagvaarding voor de vrederechter. — Vonnis van onbevoegdheid. — Hoger beroep op een ogenblik dat de termijn voor het instellen der vordering verstreken is. — De rechtbank van eerste aanleg past art. 473, lid 3 Rv. toe. — Rechtsvordering ontvankelijk.**

Wanneer de rechtbank van eerste aanleg, zetelende in hoger beroep, van oordeel zijnde dat het geschil tot haar bevoegdheid behoorde, overeenkomstig art. 473, lid 3 Rv. over de zaak zelf uitspraak doet, beslist zij, in eerste of in laatste aanleg volgens de wettelijke regels van de aanleg over het voor de vrederechter voorgebrachte ge-

schil, zonder dat een nieuwe rechtsvordering moet worden ingesteld wegens diens onbevoegdheid.

De rechtbank van eerste aanleg past art. 473, lid 3 weliswaar enkel toe als zij, op een ontvankelijk hoger beroep, beslist dat de voor de vrederechter gebrachte eis tot haar bevoegdheid behoort, maar in geval van een dergelijke beslissing maakt de gebiedende bepaling van genoemd lid de rechtsvordering bij haar aanhangig zoals ze bij de dagvaarding voor de vrederechter werd ingesteld.

In zulk geval is een rechtsvordering die binnen de voorgeschreven termijn voor de vrederechter werd ingesteld, ontvankelijk niettegenstaande het verstrijken van die termijn op de datum van het hoger beroep tegen het vonnis van onbevoegdheid van de vrederechter.

Soconga t./ Hansen.

Gelet op het bestreden arrest, op 9 maart 1966 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artt. 97 van de Grondwet, 1, 61, 443, 456 en 473, inzonderheid lid 3, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

doordat, hoewel het vaststaat dat de termijn van drie jaar waarbinnen eiser, op straffe van verval, zijn eis tot herziening, gegrond op een verergering van zijn gebrek, moest instellen, welke termijn van drie jaar vastgesteld is bij art. 24, lid 2, van het Kongolees decreet van 20 december 1945 op de schadeloosstelling wegens arbeidsongevallen van niet-inlanders, op 26 maart 1962 verstrekt, vervolgens dat die termijn een fatale termijn is en derhalve niet kan gestuit of geschorst worden, dat bovendien de eis bij dagvaarding van 13 maart 1962 was ingesteld voor de Vrederechter van het tweede kanton te Brussel, die zich uit hoofde van het onderwerp van het geschil onbevoegd heeft verklaard, dat ten slotte het hoger beroep ingesteld bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, die overeenkomstig art. 473, lid 3, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (over de zaak zelf) heeft uitspraak gedaan, bij akte van 27 maart 1964 was betekend, het bestreden arrest beslist dat de eis van verweerder tot herziening ingesteld werd binnen de fatale termijn van drie jaar, vastgesteld bij voormeld art. 24, lid 2, en, dientengevolge, ontvankelijk is op grond « dat de eerste rechter er terecht op heeft gewezen dat de rechtsvordering die bij hem, overeenkomstig art. 473 laatste lid, van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering aanhangig was gemaakt bij dagvaarding van 13 maart 1962 voor de Vrederechter van het tweede kanton te Brussel was gebracht, dit is vóór het verstrijken van de herzieningstermijn die was beginnen te lopen op 26 maart 1959 ; dat eiseres in hoger beroep (thans eiseres) te vergeefs staande houdt dat de voor een onbevoegde rechter ingestelde rechtsvordering niet tot gevolg kon hebben de fatale termijn van drie jaar, vastgesteld bij art. 24, tweede lid, van het decreet van 20 december 1945 op de schadeloosstelling wegens arbeidsongevallen van niet-inlanders, te stuiten ; dat het immers volstaat te constateren dat de rechtsvordering vóór het verstrijken van de termijn van drie jaar werd ingesteld ; dat bij de rechtbank van eerste aanleg, die over de zaak zelf uitspraak moest doen, daar zij van oordeel was dat het geschil tot haar bevoegdheid behoorde, met een nieuwe rechtsvordering aanhangig was gemaakt die ingesteld was bij de akte van hoger beroep of bij de voor haar genomen conclusie, maar de rechtsvordering die ontstaan was uit de dagvaarding voor de vrederechter en wiens onbevoegdheid het verval van die vordering niet tot gevolg had gehad,

terwijl bij de rechtbank van eerste aanleg, rechtdoende in hoger beroep, wanneer zij vaststelt dat de vrederechter uit hoofde van het onderwerp van het geschil onbevoegd is en zijzelf als rechtscollege van eerste aanleg materieel bevoegd is om kennis te nemen van het geschil, de zaak zelf aanhangig wordt gemaakt door de akte van hoger beroep en eventueel door de conclusie van de oorspronkelijke eiser voor de rechtbank van eerste aanleg, waaruit volgt dat, als het arrest beslist dat de zaak zelf bij de rechtbank was aanhangig gemaakt in gevolge de voor de vrederechter betekende dagvaarding en om die reden verklaart dat de eis van verweerder tot herziening binnen de fatale termijn van drie jaar was ingesteld en derhalve ontvankelijk was, het de in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden:

Overwegende dat, wanneer de rechtbank van eerste aanleg, zetelende in hoger beroep, van oordeel zijnde dat het geschil tot haar bevoegdheid behoorde, overeenkomstig art. 473, lid 3, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, over de zaak zelf uitspraak doet, zij, in eerste of in laatste aanleg volgens de wettelijke regels van de aanleg, over het aan de vrederechter voorgelegde geschil beslist, zonder dat een nieuwe rechtsvordering moest worden ingesteld wegens diens onbevoegdheid;

Overwegende weliswaar dat de rechtbank van eerste aanleg art. 473, lid 3, enkel dan toepast als zij, op een ontvankelijk hoger beroep, beslist dat de voor de vrederechter gebrachte eis tot haar bevoegdheid behoort; maar dat, in geval van een dergelijke beslissing, de gebiedende bepaling van genoemd lid de rechtsvordering bij haar aanhangig maakt zoals zij bij de dagvaarding voor de vrederechter werd ingesteld;

Dat derhalve het arrest terecht de door verweerder ingestelde rechtsvordering ontvankelijk heeft verklaard, niettegenstaande het verstrijken, op de datum van het hoger beroep tegen het vonnis van onbevoegdheid van de vrederechter, van de bij het decreet van 20 december 1945 voorgeschreven termijn om die vordering in te stellen;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 9 februari 1967.

Voorzitter: M. Moriamé.

Raadsheer-verslaggever: M. Busin.

Advocaat-generaal: M. Delange.

Advocaat: Mr. De Bruyn.

Wisselbrief en orderbriefje. — Trekker verdisconteert de wissel langs het Discontokantoor om bij wie de betrokkene een door pand gewaarborgde discontokredietopening heeft. — Faillissement van de betrokkene. — Trekker betaalt aan het Discontokantoor terug tegen afgifte van het effect zonder endossement. — Trekker kan geen aanspraak maken op de zekerheden van de kredietopening.

Verweerder had een wissel getrokken op haar schuldenaar, die accepteerde. Zij verdisconteerde de wissel bij de Nationale Bank langs het Discontokantoor om bij wie de schuldenaar een discontokredietopening genoot

die gewaarborgd was door een inpandgeving van titels. Tegen de wissel werd een protest van niet-betaling opgesteld toen de betrokkene failliet verklaard werd. Verweerder betaalde aan het Discontokantoor op zijn verzoek het bedrag van het effect terug tegen gewone afgifte, zonder endossement.

Uit deze vaststellingen volgt dat het Discontokantoor, schuldeiser, geen wisselverbintenis tegenover verweerder aangegaan heeft en dat de wisselbrief noch getrokken noch geëndosseerd werd overeenkomstig de bepalingen van de kredietopening die aan de betrokkene toegestaan was; bijgevolg kon de afgifte van de wisselbrief aan verweerder, omwille van haar hoedanigheid van «trekker», garant voor de betaling, haar ten dage van de faillietverklaring noch later de hoedanigheid toekennen van houder die aanspraak kon maken op de zekerheden die de kredietopening waarborgen.

Faillissement N.V. Société belge d'études et d'entreprises t./N.V. Prisbo.

Gelet op het bestreden arrest, op 30 november 1964 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikels 97 van de Grondwet, 9, 11, 20, 43, 47, 50 en 93 van de wet van 31 december 1955 tot verbetering en interpretatie van verschillende bepalingen van de wet van 10 augustus 1953 betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de wisselbrieven en orderbriefjes en betreffende haar inwerkingtreding, en tot coördinatie van deze wetgeving met de eenvormige wet,

doordat het bestreden arrest verweerder in het passief van de failliet verklaarde vennootschap voor een bedrag van 75.837 fr. heeft opgenomen bij voorrecht op het bedrag van 95.693 fr. volgende uit de verkoop van een pand gevestigd ten voordele van het « Discontokantoor van de Nationale Bank » te Charleroi tot waarborg van een kredietopening, op grond dat de faillietverklaring de rechten van de schuldeisers definitief bepaalt, dat het bestaan van een voorrecht dus op dit ogenblik moet beoordeeld worden, dat de inpandgegeven titels toen nog steeds in het bezit van de pandhoudende schuldeiser waren, dat het pand ten deze een kredietopening waarborgt en dat verweerder, als houder van een overeenkomstig de kredietopening getrokken wisselbrief, het recht heeft, krachtens artikel 93 van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes, om de zekerheid te genieten die zij opeist,

terwijl verweerder, volgens de door het arrest voor vaststaand gehouden en aangenomen feiten, de wisselbrief enkel in haar bezit had als hoofdelijk verbonden «trekker», daar zij de houder betaald had tegen de afgifte van het effect, zonder endossement, nadat de betrokken vennootschap failliet werd verklaard, dat zij als dusdanig, in de wettelijke betekenis «geen houder was van een overeenkomstig de bepalingen van het contract van kredietopening getrokken of geëndosseerde wisselbrief, noch ten dage van de faillietverklaring noch later», dat het arrest het tegendeel niet heeft kunnen verklaren tenzij in strijd met wat het vroeger vastgesteld en verklaard heeft, en dat de beslissing welke op zodanige vergissing berust en in strijd is met de vaststaande feiten, derhalve niet wettelijk met redenen is omkleed (schending van alle in het middel aangeduide wetsbepalingen),

en terwijl er in elk geval, op het ogenblik dat verweerder het voordeel heeft opgeëist van het pand dat de kredietopening waarborgde geen uit dit contract ontstane schuldvordering ten bate van de kredietgever bestond, dat verweerder bovendien op geen ogenblik een

op de wisselbrief gegrond recht van regres tegen de kredietgever uitgeoefend heeft en dat zij in deze omstandigheden niet gerechtigd was het voordeel van de zekerheden die de kredietopening waarborgen op te eisen, aangezien dit voordeel luidens artikel 93 van de gecoördineerde wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes voorbehouden is aan de houders van de wisselbrieven en orderbriefjes welke overeenkomstig de bepalingen van het contract van kredietopening werden getrokken of geëndosseerd, ten belope enkel van het bedrag dat krachtens dit contract zal verschuldigd blijven, wat het bestaan van een schuldvordering van de kredietgever op de kredietnemer en van een regres van de houder op de kredietgever onderstelt, zodat het arrest, bij ontstentenis van dergelijke voorwaarden, niet wettelijk heeft kunnen beslissen dat verweerster het recht had het voordeel tot waarborg van de kredietopening gevestigd op het pand te genieten (schending van alle aangeduide wetbepalingen en inzonderheid van artikel 93, lid 2, van de wetten op de wisselbrieven en orderbriefjes, gecoördineerd bij de wet van 31 december 1955);

Overwegende dat het arrest, met verwijzing naar de beslissing van de eerste rechter, vaststelt dat verweerster, die werken en leveringen uitgevoerd had voor de « Société belge d'études et d'entreprises », op deze een wisselbrief heeft getrokken welke door die vennootschap werd geaccepteerd; dat verweerster de titel verdisconteerd heeft bij de Nationale Bank langs het Discontokantoor om, bij wie de « Société belge d'études et d'entreprises » een discontokredietopening genoot die gewaarborgd was door een inpandgeving van titels; dat tegen de wisselbrief waarvan de vervaldag op 31 oktober bepaald was, een protest van niet-betaling werd opgemaakt, aangezien genoemde vennootschap ondertussen failliet verklaard was; dat verweerster aan het Discontokantoor op zijn verzoek, het bedrag van het effect tegen gewone afgifte, zonder endossement, terugbetaalde;

Overwegende dat uit deze vaststellingen volgt, dat het Discontokantoor, schuldeiser, geen wisselverbintenis tegenover verweerster aangegaan heeft en dat de wisselbrief noch getrokken noch geëndosseerd werd overeenkomstig de bepalingen van de kredietopening aan de « Société belge d'études et d'entreprises » toegestaan; dat bijgevolg de afgifte van de wisselbrief aan verweerster, omwille van haar hoedanigheid van « trekker », garant voor de betaling, haar ten dage van de faillietverklaring noch later de hoedanigheid kon toekennen van houder welke aanspraak kon maken op de zekerheden welke de kredietopening waarborgen;

Dat het hof van beroep er niet anders kon over beslissen noch aan verweerster het voorrecht toekennen dat zij opeiste tenzij met schending van zijn eigen vaststellingen;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zover daarbij het hoger beroep van verweerster ontvankelijk werd verklaard;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 1 december 1966.

Voorzitter: M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever: M. Busin.

Advocaat-generaal: M. Delange.

Advocaten: Mrs. De Bruyn, Philips en Van Ryn.

Huur van handelshuizen.

1. Bepaling van de huurprijs. — Vrijheid van partijen. — Bepaalbaarheid. — Verhoging of vermindering in verhouding met de prijs van bepaalde waren. — Beding niet in strijd met art. 6 handelshuurwet.

2. Herziening van de huurprijs volgens art. 6 handelshuurwet. — Begrip.

1. In een contract van handelshuur was bedongen dat in geval van verhoging met 20 % van de globale prijs van bepaalde aangeduide waren, de huurprijs automatisch met 20 % zal verhoogd worden per schijf van vermeerdering van de globale prijs van de waren, en volgens dezelfde regel zal worden verminderd.

De huurprijs van onroerende goederen die in hoofdzaak bestemd zijn tot handelsgebruik wordt vrij door partijen vastgesteld. Het volstaat dat de prijs met behulp van de in het contract vermelde gegevens kan bepaald worden. Dit geldt ook voor onderhavig geval, daar de veranderingen van de huurprijs door de wijzigingen van de prijs van de in het contract opgegeven waren wordt bepaald.

Bedoeld beding, dat een wijze van vaststelling van de huurprijs is, strekt er alleen toe het behoud van de aanvankelijk overeengekomen prijs te verzekeren. Het verzet zich niet tegen de bij art. 6 handelshuurwet bepaalde driejaarlijkse herziening van de contractuele huurprijs.

2. De in art. 6 handelshuurwet bepaalde herziening houdt verband, niet met het abnormaal voordelig of bezwarend karakter van de overeengekomen huurprijs, maar met de normale huurwaarde van het gehuurde in vergelijking met die waarde op de dag van de verhuring en op die van de herziening, ten gevolge van nieuwe omstandigheden die een voortdurend karakter vertonen en een verhoging of een vermindering van ten minste 15 % van die huurwaarde meebrengen.

Ets. Vanderbeck t./ Henin

&

Midré t./ Ets. Vanderbeck.

Gelet op het bestreden vonnis, op 22 september 1964 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi;

Overwegende dat de voorzieningen nummer 4049 en 4067 tegen hetzelfde vonnis gericht zijn; dat krachtens artikel 2 van het besluit van 15 maart 1815 van de Souvereine Vorst houdende het organiek reglement van de rechtspleging in verbreking, deze voorzieningen dienen te worden samengevoegd;

I. Wat de voorziening van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Etablissement Vanderbeck » betreft:

Over de samengevoegde middelen afgeleid, het eerste, uit de schending van artikel 6 bevat in de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds en van artikel 97 van de Grondwet, door dat het bestreden vonnis eiseres heeft veroordeeld

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

om aan verweerders te betalen het bedrag van 36.000 fr. voor de periode van 1 november 1961 tot 1 mei 1963 en dit van 6.000 fr. per trimester vanaf 1 mei 1963, alsmede de gerechtelijke intresten, op grond dat het beding van het huurcontract waarbij een automatische verhoging of vermindering van de huurprijs met 20 ten honderd wordt bepaald in geval van verhoging of van vermindering met 20 ten honderd van de prijs van sommige waren, een contractuele bepaling betreffende de vaststelling van de huurprijs is die voor partijen geenszins het recht uitsluit herziening van de huurprijs te vragen onder de in artikel 6 bevat in de wet van 30 april 1951 gestelde voorwaarden, terwijl dit beding onbetwistbaar de toestand van de huurder en van de verhuurder verzwakt met betrekking tot de minimumbescherming die de wet van 30 april 1951 hun waarborgt inzake herziening van de huurprijs, vermits die wet hun, in bedoeld artikel 6, het recht verleent, bij elke driejarige periode, herziening van de huurprijs te vragen wanneer, ten gevolge van nieuwe omstandigheden, de normale huurwaarde van het gehuurd goed ten minste 15 ten honderd hoger of lager is dan de huurprijs die in de huurovereenkomst is bepaald of bij de laatste herziening is vastgesteld, zodat dit beding nietig is, en nu die nietigheid door eiseres werd ingeroepen, de rechtbank niet kon beslissen, zoals zij gedaan heeft, dat bedoeld beding moest toegepast worden voor de periode na 1 november 1961;

het tweede, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat het beding van het huurcontract waarbij alleen een verhoging of een vermindering met 20 ten honderd van de huurprijs wordt bepaald in geval van verandering met 20 ten honderd van de prijs van sommige referentiewaren, zich niet verzet tegen het recht van partijen de herziening van de huurprijs onder de bij artikel 6 bevat in de wet van 30 april 1951 gestelde voorwaarden te vragen, terwijl dit artikel partijen het recht verleent herziening van de huurprijs te vragen, in geval van verandering van ten minste 15 ten honderd van de normale huurwaarde van het goed met betrekking tot de huurprijs die in de huurovereenkomst is bepaald of bij de laatste driejarige herziening is vastgesteld, welke verandering te wijten is aan nieuwe omstandigheden, en derhalve het vonnis alleen uitspraak heeft kunnen doen, zoals het gedaan heeft, hetzij met schending van voornoemd artikel (voorwerp van het eerste middel); hetzij door aan het bedoeld beding een interpretatie te geven die met zijn bewoordingen onverenigbaar is:

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat de verweerders op 25 oktober 1949, een onroerend goed tot gebruik van café voor achttien jaar aan eiseres hebben verhuurd en dat het beding 4 van het huurcontract vermeldt dat in geval van verhoging met 20 ten honderd van de globale prijs, op voormelde datum, van de waren waarvan melding wordt gemaakt, de huurprijs automatisch met 20 ten honderd zal worden verhoogd per schijf van vermeerdering van hun globale prijs en, volgens dezelfde regel, zal worden verminderd;

Overwegende dat de huurprijs van onroerende goederen die in hoofdzaak bestemd zijn tot handelsgebruik vrij door partijen wordt vastgesteld; dat het volstaat dat de prijs met behulp van de in het contract vermelde gegevens kan bepaald worden;

Dat dit ook voor het onderhavige geval geldt, daar de veranderingen van de huurprijs door de wijzigingen van de prijs van de in het huurcontract opgegeven waren worden bepaald;

Overwegende dat het bedoeld beding dat een wijze van vaststelling van de huurprijs is, alleen ertoe strekt het behoud van de aanvankelijk overeengekomen prijs te verzekeren;

Overwegende dat, daarentegen, voornoemd beding, waarvan het vonnis de geldigheid heeft aangenomen vanaf de lopende driejarige periode, zich niet verzet tegen de bij artikel 6 in het middel vermeld, bepaalde driejarige herziening van de contractuele huurprijs, aangezien die herziening verband houdt, niet met het abnormaal voordelig of bezwarend karakter van de overeengekomen huurprijs, maar met de normale huurwaarde van het gehuurde goed in vergelijking met die waarde op de dag van de verhuring en op deze van de herziening, ten gevolge van nieuwe omstandigheden die een voortdurend karakter vertonen en een verhoging of een vermindering van tenminste 15 ten honderd van die huurwaarde meebrengen;

Dat hieruit volgt dat het vonnis van bedoeld beding geen interpretatie heeft gegeven die met de bewoordingen ervan onverenigbaar is, of de in de middelen aangegeven wetsbepalingen heeft geschonden;

Dat de middelen niet kunnen worden aangenomen;

II. Wat de voorziening van Joséphine Midré en van Raymond Fievet betreft:

Overwegende dat verweerster met de eisers een contract van onderhuur heeft aangegaan dat de bedingen overeenneemt die in de tussen haar en de opgeroepen in tussenkomst gesloten huurovereenkomst voorkomen;

Dat de eisers ten opzichte van verweerster dezelfde middelen doen gelden die laatstgenoemde tegen de opgeroepen in tussenkomst heeft aangevoerd;

Dat om de hiervoor gegeven redenen, die middelen niet kunnen worden aangenomen;

Overwegende dat het verwerpen van de cassatieberoepen zowel van de vennootschap Vanderbeck als van de consoorten Midré-Fievet alle belang ontnemt aan de door hen ingestelde eisen tot gemeenverklaring van het arrest;

Om deze redenen:

Voegt samen de op de algemene rol onder de nummers 4049 en 4067 ingeschreven zaken;

Verwerpt de voorzieningen alsmede de oproepingen in gemeenverklaring van het arrest gedaan door de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid «Etablissements Vanderbeck» en door de consoorten Joséphine Midré en Raymond Fievet;

Veroordeelt iedere eisende partij in de kosten van haar voorziening en in de kosten van haar eis in gemeenverklaring van het arrest.

NOOT: Zie o.m. Cass. 3 september 1964, R.W. 1965/66, 619.

HOF VAN BEROEP te BRUSSEL

9e Kamer. — 14 januari 1967.

Voorzitter: M. Maréchal.

Raadsheren: M.M. Roevens en Grenez.

Advocaat-generaal: M. Cerkel.

Advocaten: Mrs. Erdman en Van Peeterssen.

Exploit. — Dagvaarding door afgifte van een copie aan de Procureur des Konings. — Woonplaats in het buitenland bekend. — Schade. — Nietigheid.

Geïntimeerden hadden appellant gedagvaard door terhandstelling van een afschrift van het exploit aan de Procureur des Konings (art. 692bis § 1, 3° Rv.) ingevolge vermelding dat hij op zijn laatste adres te Antwerpen ambtelijk was afgeschreven en zonder bekende woon- of verblijfplaats was in België of in het buitenland.

Daar enerzijds geïntimeerden de woon- of verblijfplaats van appellant in het buitenland wel kenden, zodat moest gedagvaard worden volgens art. 69 bis § 1, 2° Rv., en anderzijds appellant geschaad werd doordat een vonnis bij verstek verleend werd, is de inleidende dagvaarding, evenals het daarop volgende vonnis, nietig.

Kunyo t./ P.V.B.A. Kunmas en Mazel.

Advies van het O.M.

Nietigheid van de dagvaarding.

De dagvaarding werd door de P.V.B.A. Kunmas en door Mazel Salman aan Kunyo Moze betekend op 17-3-1965, doch deze betekening geschiedde op het Parket, om reden — volgens de dagvaarding — Kunyo Moze «gewoond hebbende Jan Van Rijswijcklaan 166 A en Gretrystraat 1» te Antwerpen — «ambtelijk afgeschreven werd bij collegiale beslissing van 11-12-64 zonder gekende woon- of verblijfplaats was in België, noch in het buitenland» op het ogenblik der dagvaarding.

De betekening aan de Prokureur des Konings mag niet worden hetgeen Fettweis noemt «une solution de facilité».

Rechtsleer en rechtspraak zijn het eens om te zeggen dat een betekening aan de Prokureur des Konings, zijnde in zijn Parket, *slechts als geldig mag beschouwd worden*, indien de verzoeker op een *loyale wijze* alle nuttige opzoeken deed om de woonplaats of de verblijfplaats van zijn tegenstrever op te sporen.

(Zie Referenties (4) en (5) blz. 422. Fettweis, Boek II.)

Welnu, het blijkt uit de voorgebrachte stukken, en in het bijzonder uit een omzendschrijven van 8-2-1965 uitgaande van de P.V.B.A. Kunmas — in werkelijkheid uitgaande van Mazel Salman — dat deze laatste wist dat zijn tegenstrever Kunyo Moze op dat ogenblik — dus slechts één maand vóór de dagvaarding — woonde in 1 El Grecostraat te Santa Cruz de Tenerife. Het woongetuigschrift van 4-6-1965 afgeleverd door de Spaanse overheid bevestigt overigens dat Kunyo Moze op dit adres zijn woonst had op dat ogenblik.

In deze voorwaarden hadden de oorspronkelijke aanleggers de verplichting het exploit van dagvaarding te laten betekenen op de wijze voorzien door Art. 69 bis 2° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, luidende:

«De exploten worden gedaan...

Aan hen die in België woonplaats noch verblijfplaats hebben, door de toezending van een afschrift van het exploit bij een ter post aangetekend stuk, dat aan hun woonplaats of verblijfplaats in het buitenland geadresseerd is; dit alles onverminderd de andere wijzen van verzending... enz.» Vanzelfsprekend moesten dan ook de termijnen van dagvaarding voorzien door Art. 73 geëerbiedigd worden.

Het Art. 173 W.B.R. (K.B. 30-3-1936, art. 10) volgens hetwelk «geen nietigheid van het exploit... kan worden toegestaan tenzij het bewezen is dat zij de belangen van de tegenpartij schaadt, is niet van toepassing:

1°) omdat de opgeworpen onregelmatigheid in de rechtspleging ongetwijfeld de belangen van de tegenpartij heeft geschaad door ze te beroven van een graad van jurisdictie, en 2°) omdat het hier gaat om een formaliteit betreffende het wezen van de handeling (—en cas d'inobservation d'une formalité substantielle. Cass. 5-4-1963, P. 1963, I. 855).

De betekening van het bevel geschiedde op 13-4-1965 onder dezelfde vorm en is aangetast door dezelfde nietigheid.

Besluit:

Het beroep van Kunyo Moze is ontvankelijk.

De dagvaarding van 17-3-1965, alsmede het hierop geveld bevel in kortgeding van 20-3-1965, zijn nietig.

Arrest

Gezien, in eensluidende uitgifte, het bevel op 20 maart 1965 gewezen door de Voorzitter der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, zetelende zoals in kortgeding, dat op 13 april 1965 werd betekend en waartegen op 24 april 1965 een naar vorm en tijd regelmatig beroep werd aangekend;

Aangezien afschrift van de inleidende dagvaarding, betekend ten verzoeken van geïntimeerden, door de instrumenterende gerechtsdeurwaarder op 17 maart 1965, afgegeven werd aan de Procureur des Konings te Antwerpen overeenkomstig artikel 69 bis 3° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, ingevolge vermelding dat gedaagde Kunyo, gewoond hebbende te Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 166 A en Gretrystraat nummer 1, ambtelijk afgeschreven werd bij collegiale beslissing van 11 december 1964, en toen zonder gekende woon- of verblijfplaats noch in België noch in het buitenland zou zijn geweest;

Aangezien, in strijd met bewuste meldingen, vaststaat dat geïntimeerden wisten dat Kunyo te dien tijde wel een vaste woon- of verblijfplaats had in Spanje, Kanarische eilanden, Calle El Greco nr. 1 te Santa Cruz de Tenerife;

Aangezien appellant derhalve terecht de nietigheid van de inleidende dagvaarding inroept, daar deze hem had dienen betekend te worden overeenkomstig het 2e lid van gezegd artikel 69 bis;

Aangezien Kunyo door bewuste onregelmatige betekening geschaad werd, vermits hij alzo niet verwittigd werd dat de zaak ter zitting van 20 maart 1965 zou opgeroepen worden, met het gevolg dat tegen hem een bevel bij verstek verleend werd;

Aangezien derhalve de nietigheid van het inleidend exploit, opgeworpen door appellant vóór iedere exceptie en alle verweer, aangenomen dient te worden overeenkomstig artikel 173 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging;

Aangezien daartegen niet opweegt dat Kunyo nagelaten heeft zijn nieuwe woonplaats in het buitenland aan het gemeentebestuur te Antwerpen kenbaar te maken, wege de instrumenterende gerechtsdeurwaarder geen verwijt kan treffen;

Aangezien inderdaad door geïntimeerden zelf een fout in oorzakelijk verband met de nietigheid werd gepleegd, zij verzuimd hebben de hun gekende woon- of verblijfplaats van appellant in het buitenland aan de op hun verzoek instrumenterende gerechtsdeurwaarder bekend te maken en aldus tekort zijn gekomen aan de goede trouw die de betekening van alle stukken der rechtspleging moet beheersen;

Aangezien het aangevochten bevel noodzakelijkerwijze met dezelfde nietigheid als de inleidende dagvaarding behept is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935.

Gehoord, in openbare zitting, het eensluidend advies van de Heer Advocaat-Generaal Cerckel,

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpen,

Ontvangt het beroep;

— Doet het aangevochten bevel teniet;

Wijzigende:

— Stelt vast dat de inleidende dagvaarding en bewust bevel nietig zijn;

Verwijst geïntimeerden in de kosten in eerste aanleg;

Verwijst ze insgelijks in de kosten in beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT.

3e Kamer. — Alleenrechtsprekende rechter.

23 maart 1967.

Voorzitter : M. R. Soetaert.

Advocaten : Mrs. E. Welvaert en A. Ryckaert.

Plantrecht. — Burgerlijk recht. — Minnelijke schikking. — Gemeentereglement.

Het ingaan op het met een dreiging van strafrechtelijke vervolging gepaard gaand verzoek om de bomen weg te nemen kan niet als een afstand van het plantrecht, dat een burgerlijk recht is, worden aangezien.

Het aanvaarden en uitvoeren, zeker onder voorbehoud, van een door het Openbaar Ministerie voorgestelde schikking heeft geen ander gevolg dan het tenietgaan van de openbare vordering en houdt geen erkenning van ongelijk in. Het bestaan van het plantrecht van de aangelanden verhindert de gemeente in het algemeen niet verordeningen betreffende de beplanting op de buurtwegen in te voeren, die zelfs de mogelijkheid van beplanting op de buurtweg kunnen opheffen.

Pauwels t./ Gemeente Boekhoute.

Gehoord partijen in hun middelen en conclusies ;

Gehoord ter openbare terechtzitting de Heer A. Tillekaerts, Substituut-Procureur des Konings, in zijn gelijkluidend advies ;

Gezien de stukken ;

Overwegende dat de eis ertoe strekt :

1.) voor recht te doen zeggen dat niet zal worden toegepast het besluit van 26 oktober 1944, waarbij door verweerster in gemeenteraad is verordend, dat langs alle buurtwegen der gemeente waarvoor geen rooingsplan bestaat, alle gebouwen minstens zes meter van de as van de weg verwijderd zullen zijn en dat geen beplantingen met bomen of om het even welke andere aanplantingen mogen geschieden dan op minstens vier meter van de as van de weg... alles behoudens het toestaan van afwijkingen door het College van Burgemeester en Schepenen ;

2.) eiser te machtigen canadabomen te planten op dezelfde plaats waar er vroeger hebben gestaan op of langs de percelen grond, eigendom van eiser, gelegen te Boekhoute aan de Kruisstraat (of Leegstraat) gekadastraerd in de sectie B onder de nummers 902, 903, 905 ;

3.) verweerster te veroordelen om aan eiser een bedrag van 25.000 fr. te betalen met de gerechtelijke intresten, tot vergoeding van de schade die hij stelt te hebben geleden ten gevolge van de verplichte verwijdering van het door hem op bedoelde plaatsen aangebracht plantsoen ;

Overwegende dat verweerster tegenwerpt dat het aangevochten reglement naar vorm en inhoud regelmatig en wettig is ; dat de daardoor aan het eigendomsrecht van eiser gestelde beperking door hem krachtens artikel 544 B.W. moet worden nageleefd ; dat eiser voorts op grond van het tegen hem opgemaakte proces-verbaal een voorstel van schikking in strafzaken heeft aanvaard en uitgevoerd, waardoor hij van de uitoefening van het ten deze ingeroepen burgerlijk recht stilzwijgend afstand zou hebben gedaan ; ten slotte dat het plantrecht aan eiser niet werd ontnomen, maar alleen op grotere afstand van de wegas moet worden uitgeoefend ; dat in elk geval de gevorderde vergoeding overdreven is ;

Feiten :

Overwegende dat uit de stukken blijkt :

Op 22 november 1924 kocht de vader en rechtsvoorga-

ger van eiser de litigieuze percelen met vele andere bij akte verleden voor notaris Vermeersch te Ertvelde ; in die akte is o.m. bepaald : « In de tegenwoordige verkoop en koop zijn begrepen alle hoegenaamde bomen en struikgewassen, op en rond voorschreven landen en weg was-sende » ;

Op 26 oktober 1944 werd het betwiste reglement goedgekeurd en op 27 oktober nadien bekendgemaakt ; de vader van de eiser zou volgens eiser kort nadien bomen hebben geplant op 2 tot 3 meter van de as van de Kruisstraat, doch wanneer dit is geschied staat niet vast ;

De bomen werden door eiser in 1965 gerooid en in februari 1965 vervangen door een reeks canadapopulieren op dezelfde afstand van 2 tot 3 meter van de as van de weg ;

Twee processen-verbaal werden op 9-4-1965 opgemaakt door de veldwachter van de gemeente Boekhoute wegens overtreding van het betwiste reglement met name om bomen op de verboden strook te hebben geplant zonder verlof van Burgemeester en Schepenen ;

Op 18 mei 1965 werd aan eiser door de ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij de Politierechtbank te Assenede kennis gegeven dat hij twintig dagen tijd had om de bomen te doen verwijderen, bij gebreke waarvan de zaak voor de rechtbank zou worden gebracht ; reeds op 23 april voordien was hem een gelijkaardige waarschuwing medegedeeld, maar toen werden hem nog maar tien dagen gegund ;

Op 4 juni verklaarde eiser zich bereid de bomen te verwijderen tegen uiterlijk 15 november 1965, uiterste datum die door verweerster bij brief van 8 juni 1965 werd aangenomen ; in zijn brief van 11 augustus nadien betwistte eiser evenwel de geldigheid van het ingeroepen gemeentereglement en vorderde vergoeding wegens de geleden schade en het ontnomen plantrecht, eraan toevoegende dat zijn brief van 4 juni voordien alleen was ingegeven door de dreigende strafvordering, die hem « gezien mijn ambt, allesbehalve aangenaam was » ;

Na het wegnemen van de bomen werd door het Openbaar Ministerie bij de Politierechtbank een voorstel van schikking gedaan, dat eiser op 3 januari 1966 uitvoerde door betaling van 200 fr., evenwel met de melding ; « onder voorbehoud mijner civiele rechten » ;

Intussen diende eiser op 21 augustus 1965 een verzoek in bij de Raad van State, ten einde op grond van artikel 7 § 1, wet 23 december 1946, advies uit te brengen strekkende tot het herstel van de buitengewone schade die hij had geleden doordat de gemeente Boekhoute de uitoefening van « zijn recht van uitplant langs zijn eigendom verhindert of onmogelijk maakt » ;

De Raad van State, afdeling administratie, IVe kamer, verklaarde zich bij arrest van 4 januari 1966 niet bevoegd om van het verzoek, dat uitdrukkelijk op de miskenning van een burgerlijk recht steunde, kennis te nemen ;

In rechte :

Overwegende dat het aanvaarden en uitvoeren, zeker onder het gemeld voorbehoud, van een door het Openbaar Ministerie voorgestelde schikking geen ander gevolg heeft dan het tenietgaan van de openbare vordering en geen erkenning van ongelijk inhoudt (Th. Versée, in A.P.R. Tw. Minnelijke schikking, nrs. 124 tot 126) ;

Overwegende dat het ingaan op het met een dreiging van strafrechtelijke vervolgingen gepaard gaande verzoek om de bomen weg te nemen, in de boven geschetste omstandigheden niet als een afstand van het plantrecht, dat een burgerlijk recht is, kan worden aangezien ;

Overwegende dat de eis mitsdien ontvankelijk is ;

Overwegende dat het bestaan van het ingeroepen plant-

recht vaststaat door een titel en door het ontbreken van alle betwisting daaromtrent;

Overwegende dat het plantrecht op de kant van buurtwegen in de Vlaamse provincies (zoals ook in de zuidelijke provincies van Nederland) krachtens het gewoonterecht, dat door de wetgeving in stand is gehouden, in de regel aan de aangelanden toebehoort zodat eiser zich ook op dit vermoeden kan beroepen (art. 12, wet 10 april 1841; art. 7 wet 9-19 ventose jaar XIII; Cass. 30 jan. 1868, Pas. 1868.I. 277; Gent 23-2-1867, Pas. 1867.II.101; Rb. Gent, derde kamer 13-10-1966 en ref.; Marcotty, 3e uitg. door Genot, *De la voirie publique par terre*, 1964, nrs 169 en volg.);

Overwegende dat de Kruisstraat (Leegstraat) volgens verweerster in de atlas der buurtwegen is ingeschreven onder nummer 5M;

Overwegende dat niet wordt betwist dat de genoemde weg openstaat en bestemd is voor openbaar verkeer, waarbij het van geen belang is dat het verkeer er schaars zou zijn, zoals eiser stelt;

Overwegende dat de Kruisstraat derhalve als een buurtweg moet worden aangemerkt afgezien van de vraag aan wie de bodem toebehoort en of het hier een «privaat straatje» betreft, zoals eiser op een enkele plaats in zijn conclusies beweert, terwijl hij zich in zijn dagvaarding op de eigendom van de weg, minstens op die van het plantrecht aanspraak maakt;

Overwegende dat het bestaan van het plantrecht van de aangelanden de gemeente in het algemeen niet verhindert verordeningen betreffende de beplanting op de buurtwegen in te voeren, die zelfs de mogelijkheid van beplanting op de buurtweg kunnen opheffen, wanneer het openbaar verkeer zulks vereist (Cass. 11 juli 1898, Pas. 1898.I.270 en ref.; aldus reeds het edict van Maria Theresia 3 maart 1764 en de ordonnantie van de Raad van Vlaanderen 1-3-1505; zie ook Bosschaert, *Het Beplantingsrecht inzake buurtwegen*, Tijdschr. Best. 1955, bl. 72 en ref.);

Overwegende dat er alleen dient te worden onderzocht of de gemeente binnen haar bevoegdheid heeft gehandeld en haar besluit heeft gesteund op de vereisten van openbare orde en veiligheid;

Overwegende dat de betwiste verbodsbepaling steunt op artikel 15 wet 1 februari 1844, ingevoerd door artikel 3 wet 28 mei 1914, naar hetwelk de Koning, de provincieraad of de gemeenteraad, naar gelang van het geval, met het oog op het behoud, de bruikbaarheid en het uitzicht van de openbare wegen, algemene en bijzondere verordeningen kunnen nemen aangaande de beplantingen en de bouwwerken zo boven als onder de grond, mits het genot van de aangelanden niet verder beperkt wordt dan tot 8 meter van de rooilijn of tot de gehele strook waarop niet mag worden gebouwd;

Overwegende dat de genoemde verordeningen betreffende de buurtwegen van verschillende gemeenten uiteraard eerder door de provincieraden worden genomen, doch ook door de gemeenteraden kunnen worden opgelegd voor zover ze niet strijdig zijn met een koninklijk besluit of een besluit van de provincieraad (zelfde artikel, tweede lid);

Overwegende dat het genoemde artikel weliswaar voorkomt in de tweede titel van de wet betreffende de grote wegen, doch niettemin, zoals de tekst zegt, geldt voor alle openbare wegen (zie o.m. Bure in *Novelles*, Lois pol et adm. IV, Voirie..., nr 114); dat het niet alleen «gewone beplantingen» op eigen grond betreft, maar ook het uitoefenen van het plantrecht op buurtwegen, gelet op het doel van de bepaling zelf (verg. Cass. 11 juli 1898, Pas. 1898.I.270; Marcotty-Genot, o.c., nr. 171);

Overwegende dat de gehele wet van 1 februari 1844 met de latere wijzigingen thans weliswaar opgeheven is door artikel 72, wet 29 maart 1962 op de stedenbouw en de ruim-

telijke ordening, doch de verordeningen op grond van eerstgenoemde wet genomen, krachtens artikel 73 van laatstgemelde wet, van kracht blijven tot de inwerking-treding van een bijzonder plan van aanleg dat in uitvoering van dezelfde wet kan worden opgelegd;

Overwegende dat van het bestaan van een bijzonder plan van aanleg voor de litigieuze buurtweg niet blijkt;

Overwegende dat uit het voorafgaande volgt dat de verordening van 26 oktober 1944 binnen de bevoegdheid van de gemeenteraad van Boekhoute is genomen en nog steeds van kracht is;

Overwegende dat eiser lang uitweidt over de vraag of de maatregel van de gemeente zin heeft en noodzakelijk is voor het verkeer op de Kruisstraat;

Overwegende dat burgerlijke gerechten evenwel onbevoegd zijn om over de opportuniteit van een administratieve maatregel te oordelen (verg. o.m. Brussel, 6e kamer, 24 mei 1965, R.w. 1965-66 kol. 1109);

Dat ter zake geen misbruik van macht of afwending van bevoegdheid bewezen is noch enige onrechtmatigheid bij de uitvoering van het besluit;

Overwegende dat eiser er zich ten onrechte over beklagt, dat het reglement reeds van 1944 dagtekent en eerst bij de tweede planting zou zijn toegepast, daar hij voor zover zijn bewering met de feiten overeenstemt, uit het grote geduld, de onoplettendheid of de zin voor opportuniteit van de bevoegde ambtenaren alleen voordeel heeft kunnen trekken;

Overwegende dat het reglement daardoor niet is verjaard noch door onbruik buiten werking is getreden;

Overwegende dat de schade die eiser geleden heeft door het planten van nieuwe bomen aan hem zelf is toe te schrijven, daar hij gehandeld heeft in strijd met een geldige verordening en zonder de voorgeschreven vergunning om daarvan af te wijken;

Overwegende dat hij door de bedoelde politieverordening zijn plantrecht niet verliest, hoewel het gevoelig wordt beperkt, en bij gebeurlijke onteigening op de vergoeding van zijn recht kan aanspraak maken, voor zover het dan nog bestaat;

Overwegende dat het alsnog niet blijkt dat de gemeente enige maatregel zou hebben genomen of werk zou hebben uitgevoerd, dat onteigening van het plantrecht insluit;

Overwegende dat de eis mitsdien niet toewijsbaar is;

Op die gronden:

De Rechtbank,

Gelet op de artikels 2, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere conclusies van de hand wijzende, Verklaart de eis ontvankelijk, doch niet gegrond; Laat de kosten voor rekening van eiser.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN.

25 november 1966.

Voorzitter: M. Driessen.

Rechters: M.M. Toppet en Vandeplas.

Advocaten: Mrs. Smeets en Réard.

Verzekeringen. — Conventionele verjaring. — Stuiting tijdens onderhandelingen. — Gevolg van de stuiting.

Inzake verzekeringen kunnen de partijen niet een langere, wel een kortere dan de wettelijke verjaringstermijn bepalen. Een verkorte verjaringstermijn wordt gestuit tijdens de periode van de besprekingen tussen de partijen. Na stuiting van een verkorte verjaring gaat een nieuwe termijn van dezelfde duur in.

Theelen t./ Belgische Leeuw.

Gezien de stukken van het geding en meer bepaald de inleidende dagvaarding van gerechtsdeurwaarder A. Vanderperren dd. 2 december 1965 die ertoe strekt verweerster te horen veroordelen in betaling van een som van 200.000 fr. samen met de vergoedende intresten sedert de dag van het overlijden van wijlen Grondelaers Jean, zijnde 1 september 1963, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding;

Feiten:

In datum van 1 september 1963 kwam wijlen Grondelaers Jean op de onderwijslaan te Genk ten val. Hij liep een schedelbreuk op, aan de gevolgen van dewelke hij overleed;

Wijlen Grondelaers Jean had een polis van persoonlijke verzekering tegen ongevallen afgesloten in datum van 8-7-1954 met verweerster, dit onder polisnummer 075714, waarbij in geval van overlijden door ongeval een bedrag van 200.000 fr. diende uitgekeerd te worden aan zijn overlevende echtgenote;

Aanlegster deed regelmatig aangifte van het ongeval en vroeg betaling van het in de polis gewaarborgd bedrag. Verweerster liet door schrijven van 25-11-63 weten dat zij niet zou betalen omdat volgens haar de dood niet het gevolg was van een ongeval maar zou voortvloeien uit de ziekelijke toestand van het slachtoffer;

Bij schrijven van 5-3-64 werd verweerster verzocht akkoord te geven om te verzaken aan de arbitrageprocedure in de polis voorzien en het geschil voor te leggen aan de burgerlijke rechtbank van Tongeren. Op 11-3-64 werd door verweerster toestemming verleend.

Door dagvaarding van 2-12-1965 werd het geding ingeleid.

In rechte:

Overwegende dat verweerster volgende middelen laat gelden:

1. de eis is verjaard op grond van art. 25 van de polis.
2. de eis is ongegrond omdat wijlen Grondelaers op het ogenblik van het ongeval niet verkeerde in de voorwaarden bepaald door de artt. 1 en 2 van de polis.

Betreffende de verjaring:

Overwegende dat art. 25 van de polis stipuleert: « Alle rechtsvordering tegen de maatschappij is na twaalf maanden, te rekenen van de dag van het ongeval, door verbeuring vervallen, welke ook haar doel, haar wijze of de aangehaalde oorzaak der hindernis van haar uitvoering moge wezen, en zulks bij afwijking aan art. 32 der wet van 11 juni 1874 »;

Overwegende dat vooreerst dient onderzocht in hoever dergelijke clausule van de polis wettelijk is; Laloux Traité des Assurances terrestres en droit Belge stelt in zijn nummer 237 de vraag: « Les parties peuvent-elles déroger à la règle de la prescription triennale? » Op deze vraag verleent hij het volgende antwoord: « On peut concevoir deux genres de dérogations l'un consistant à allonger la durée de la prescription, l'autre à l'abrèger. La matière de la prescription tien à l'ordre public en ce sens qu'elle a pour but de consolider la propriété ou de diminuer le nombre de procès. C'est la raison pour laquelle la jurisprudence est unanime à reconnaître que les parties ne peuvent conventionnellement allonger le délai de la prescription établi par l'art. 32. Mais en est-il de même pour les clauses qui abrègeraient cette prescription? Nullement, car ces clauses, loin d'être contraires à l'esprit de la loi, ne font que renforcer celui-ci; elles sont donc licites. Toute la doctrine et la jurisprudence sont en ce sens (Cfr. Van Eeckhout, n° 247; Beltjens, Code Comm. T. III Assurances en général, sous l'art. 32, n° 28 ...)

Overwegende dat het Rép. Prat. du Droit Belge t. I verbo Assurances terrestres dezelfde zienswijze huldigt (n° 223 en volgende);

Overwegende dat de verjaringstermijn conventioneel in de polis bepaald, echter van strikte interpretatie is zodat dient aangenomen dat deze termijn onderbroken is tijdens de periode der besprekingen tussen partijen (Bruxelles 26 juni 1917 Pas., II, 228);

Overwegende dat uit de door partijen bijgebrachte stukken blijkt dat de besprekingen hebben geduurd tot en met 11 maart 1964, datum waarop verweerster antwoord verleende op de brief uitgaande van de raadsman van aanlegster dd. 5 maart 1964 waarin deze de N.V. De Belgische Leeuw verzocht het geschil te onderwerpen aan de rechtbank: « Heden geeft mijn cliënte me opdracht over te gaan tot dagvaarding. Het zou me aangenaam zijn, van U te mogen vernemen of U tevens akkoord gaat het geschil te onderwerpen aan de bevoegdheid van de rechtbank van de plaats van het ongeval, zijnde in casu Tongeren... »

Overwegende dat het schrijven van verweerster in volgende bewoordingen gesteld was: « Als gevolg van uw schrijven dd. 5 dezer gaan wij akkoord het geschil te laten beslechten door de rechtbank van eerste aanleg van Tongeren. Deze brief wordt U gericht onder het gebruikelijk voorbehoud van onze rechten en zonder de minste nadelige erkenning. »

Overwegende dat dit schrijven een verzaking inhoudt aan de in art. 26 voorgeschreven arbitrageprocedure, zonder dat er evenwel wordt afgezien van de in art. 25 bepaalde verjaringstermijn;

Overwegende dat de redenering van aanlegster, voorgedragen in haar besluiten, als zou verweerster aan de overeengekomen korte verjaring verzaakt hebben, in strijd is met de kontekst van haar schrijven evenals met de duidelijke inhoud van het verleende antwoord;

Overwegende dat vanaf 11 maart 1964 aanlegster over 12 maanden beschikte om haar eis voor de bevoegde rechtbank te leiden (Rép. Prat. id. n° 232, 3° « sauf stipulation contraire l'interruption des courtes prescriptions prévues par les contrats d'assurances donne lieu à une nouvelle prescription d'égale durée, l'action du demandeur serait atteinte de forclusion à défaut de la nouvelle acte interruptif intervenu dans le même délai »;

Overwegende dat aanlegster zich van haar rechten door verbeuring zag vervallen op 11 maart 1965;

Overwegende dat het niet aan de rechtbank hoort te onderzoeken waarom de vordering niet voor die datum werd ingesteld;

Overwegende dat de dagvaarding uitgebracht slechts op 2 december 1965 als laattijdig voorkomt;

Dat het dan ook overbodig is het tweede middel door verweerster aangehaald in haar besluiten te onderzoeken; Gezien artt. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen,

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak, alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzend, verklaart de eis van aanlegster niet ontvankelijk als zijnde laattijdig ingesteld;

Veroordeelt haar tot de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN.

24 juni 1965.

Voorzitter: M. Catfolis.

Rehters: M.M. Deviaene en De Pauw.

Advocaten: Mrs. Van Dessel en De Raeymaeker.

Wegenverkeer. — Duisternis. — Aanrijding van voetganger staande gedeeltelijk op rijweg en gedeeltelijk op verhoogde berm. — Geen onvoorziene hindernis. — Slechts gebruik van kruisingslicht door bromfietser. — Verdeelde aansprakelijkheid. — Ten laste van voetganger $\frac{3}{4}$. — Ten laste van bromfietsbestuurder $\frac{1}{4}$.

De bestuurder van een bromfiets die bij duisternis op de uiterste rechterkant van de rijweg slechts met kruisingslicht rijdt en aldus een voetganger aanrijdt die zonder noodzaak, gedeeltelijk staande op de rijweg en gedeeltelijk op een begaanbare verhoogde berm, aan een natuurlijke behoefte voldoet, heeft zijn snelheid aan zijn gezichtsveld niet aangepast.

De voetganger maakte inbreuk op art. 48.7 van het verkeersreglement en dient voor $\frac{3}{4}$ aansprakelijk gesteld; de bromfietser voor $\frac{1}{4}$.

Arnoets t./ Van Zegbroeck.

.....
Overwegende dat de vordering, ingeleid bij geboekt exploit dd. 13 maart 1963 van gerechtsdeurwaarder Vloeberghs in dienstverblijf te Heverlee, ertoe strekt verweerder te laten veroordelen om aan eiser een som te betalen van 14.538 fr. ten titel van schadeloosstelling voor de gevolgen van een verkeersongeval tussen partijen te Herent op 18 juni 1962;

Overwegende dat verweerder bij tegeneis, in besluiten geformuleerd, de vergoeding van zijn eigen schade, opgelopen bij hetzelfde ongeval, vordert;

Overwegende dat de omstandigheden ervan, weergegeven in het in afschrift voorgelegd strafrechterlijk dossier erop wijzen dat verweerder in de hoofdeis in de Keulenstraat omstreeks 0.30 à 0.40 uur met de rechtervoet op de verhoogde berm en de linker op de rijbaan aan het wateren was, toen hij langs achter tegen het linker been werd aangereiden door eiser, die per bromfiets uiterst rechts uit de richting Wijgmaal gereden kwam;

Overwegende dat de verbalisanten laten opmerken dat bewuste verhoogde berm degelijk begaanbaar was; dat het derhalve is uitgemaakt dat, zoals eiser terecht laat opmerken, verweerder, al weze het ook maar gedeeltelijk, in strijd met art. 48 - 7° K.B. 8 april 1954 zonder noodzaak op de rijbaan is blijven staan; dat verweerder derwijze een zware fout heeft bedreven, die in noodzakelijk causaal verband met de schadelijke gevolgen van de aanrijding dient gesteld;

Overwegende echter dat eiser ten onrechte verweerder als een onvoorziene hindernis bestempelt;

Overwegende immers dat het daartoe voor eiser niet volstaat erop te wijzen dat de openbare verlichting sedert middernacht was gedoofd en dat de zichtbaarheid slechts 10 meter bedroeg; dat eiser inderdaad, in de gegeven omstandigheden en gezien de bijkbare afwezigheid van alle ander verkeer, de verplichting had met koplicht te rijden en zijn snelheid derwijze aan zijn gezichtsveld aan te passen dat hij de niet verlichte en niet plots opduikende hindernis, gevormd door verweerder, kon vermijden;

Overwegende dat de verklaring van eiser, waarbij hij beweert verweerder vóór de aanrijding niet te hebben gezien, derhalve wijst ofwel op dergelijk gemis aan snelheidsaanpassing ofwel aan een foutieve onoplettendheid;

Dat de aansprakelijkheid van eiser dan ook op $\frac{1}{4}$ kan worden bepaald;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN.

9e Kamer. — 24 februari 1967.

Voorzitter: M. Lambrechts.

Referendaris: M. Goemaere.

Advocaten: Mrs. De Meyer loco Geyskens en Van der Planken.

Onverschuldigde betaling. — Verjaring. — Rivierbevrachting.

Eiser beweert bij vergissing de vracht voor eenzelfde vervoer per binnenschip tweemaal betaald te hebben. Gedagde roept de korte verjaring van art. 59 van de wet op de rivierbevrachting in.

Deze korte verjaring is niet toepasselijk daar de vordering steunt op de onverschuldigde betaling.

N.V. Grizaco t./ Van Reeth.

Overwegende dat de eis strekt tot veroordeling in betaling van: een hoofdbedrag van 48.499 fr., een bedrag van 1.628 fr. aan fiscale zegels op twee facturen, 4.850 fr. intresten aan 10 % voor de gerechtelijke opvordering, 6.063 fr. intresten aan 10 % vanaf 29 juni 1964; de gerechtelijke intresten en de gedingskosten;

dat het hoofdbedrag van 48.499 fr. beantwoordt aan het bedrag « saldo te betalen aan de eigenaar » vermeld op vrachtfacturen nr 143 van 15 april 1964 en nr 311 van 29 juni betreffende 1550 ton vracht (grint) van Maaseik naar Hasselt, en aanlegster aanvoert het bedrag tweemaal betaald te hebben aan de eigenaar van het schip « Dacuna », verweerder voor eenzelfde bevrachting en vervoer, omdat er bij vergissing tweemaal zou zijn gefactureerd geworden; dat de eis terugbetaling van dat aangevoerd teveel betaalde vordert; en daarbij de hogervermelde verhogingen omdat verweerder weigerde die terugbetalingen te verrichten en noopte tot een rechtsgeding; dat verweerder aanvoert dat aanlegsters vordering verjaard zou zijn; in ondergeschikte orde dat er geen bewijs van gegrondheid van vordering bestaat, en, bij tegeneis, veroordeling tot betaling van 4.000 fr. schadevergoeding, en gerechtelijke intresten en kosten vordert, omdat aanlegster bij twee klanten van verweerder beslag deed leggen op vrachtgelden verschuldigd aan verweerder;

Overwegende, aangaande het middel van de ingeroepen verjaring, dat zo artikel 59 der wet van 5 mei 1936 een verjaringstermijn van 6 maanden voorziet, het evenwel blijkt onjuist te zijn aan te voeren dat het voorwerp van de onderhavige eis een vordering spruitend uit de bevrachting of het binnenlands riviervervoer zou zijn; zo tweemaal

betaald werd voor een zelfde bevrachting en riviervervoer, is er wel een vergissing bij aanlegster gebeurd, maar zulke vergissing staat buiten het raam van de — bij veronderstelling — door twee betalingen gevolgde éne bevrachtingsovereenkomst als dusdanig, en zelfs buiten het raam van de uitvoering, aan weerskanten, van deze bevrachtingsovereenkomst, uitvoering die alleszins volledig voltrokken is en blijft; dat de eis, zeer kenmerkend, een vordering is in terugbetaling van een betaling die onverschuldigd zou zijn, zoals omschreven in artikel 1376 van het Burgerlijk Wetboek, en waarbij het onverschuldigde bij vergissing betaald werd; dat art. 1576 B.W. een algemeen principe stellend zulke vergissing niet beschouwt als een fout die recht op terugbetaling zou doen verliezen, en het niet blijkt dat dit laatste ingesloten zou zijn in de bedoeling en de draagwijdte van art. 59 der wet van 5 mei 1936; dat buitendien toch ook in acht te nemen is dat een dergelijke vergissing pas aan het licht komt na verloop van een vrij lange tijdspanne, zoals naar aanleiding van een interne boekhoudkundige controle;

Overwegende dat zulks kan verklaren waarom aanlegster pas na maanden aangevoerd heeft ontdekt te hebben dat zij tweemaal zou betaald hebben; dat hierbij een aantal meer bepaalde elementen aangehaald worden, dewelke evenwel geen volmacht bewijs blijken uit te maken, evenmin als de door verweerders raadsman ter weerlegging aangehaalde bepaalde elementen genoegzaam beslissend voorkomen om te kunnen met zekerheid uitsluiten dat aanlegster tweemaal zou betaald hebben; dat het aangegeven is de ene en de andere elementen te onderwerpen aan een in zulk vak gespecialiseerde deskundige en deze te gelasten met verdere onderzoeksverrichtingen, waarna, in kennis van een verworven geheel van gegevens hij zal kunnen besluiten of naar zijn oordeel aanlegster al dan niet het onderhavig bedrag van 48.499 fr. teveel betaald heeft aan verweerder;

Om deze redenen:

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend, verklaart de eis ontvankelijk, niet verjaard, evenals de tegeneis; vooraleer recht te doen ten gronde op de eis en de tegeneis, stelt als deskundige aan de heer Aloy Jacques, te Antwerpen, met de opdracht: na kennis genomen te hebben van huidig vonnis, van de dossierstukken, en van de besluiten van partijen, in een beredeneerd verslag, ter griffier neer te leggen en onder eed te bevestigen overeenkomstig de wet: de dokumenten, bescheiden en boekhoudingen van partijen te onderzoeken; in voorkomend geval, inzage te nemen van terzake mogelijke nuttige inschrijvingen bij betrokken officiële diensten (zoals gebeurlijk over betaling van rechten, per reis, aan de D.R.B.);

aan de hand van de al door partijen aangehaalde bepaalde elementen, en van bevindingen van zijn verdere onderzoeksverrichtingen; te bepalen of, door de betaling der facturen nr. 143 van 15 april 1964 en nr. 311 van 29 juni 1964, waarbij telkens 48.499 fr. aan verweerder, aanlegster al dan niet tweemaal betaald heeft voor de aangevoerde éne reis: 1550 Ton grint geladen te Maaseik op 9 april 1964, gelost te Hasselt op 9 en 11 april 1964;

alle nuttige vragen van partijen te beantwoorden;

Houdt de beslissing over de kosten aan.

NOOT: De vordering wegens onverschuldigde betaling verjaart door verloop van dertig jaren vanaf de betaling, zonder dat rekening moet gehouden worden met de verjaringstermijn van de vordering die ontstaat uit de verbintenis op grond waarvan de betaling verricht werd

(Cass. 28 februari 1850; Pas. 1850, 1, 268; Cass. 4 oktober 1957, Pas. 1958, 1, 94; Cass. 6 maart 1958, R.W. 1958-59), maar de wet kan natuurlijk andere termijnen invoeren (zie de laatste twee geciteerde arresten in verband met de R.M.Z.). Zie voor doctrine: De Page, III, nr. 17; Marty & Raynaud, II, nr. 632; Planiol, *Traité élémentaire*, éd. 1952, II, nr. 1240).

JEUGDRECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 4 oktober 1966.

Jeugdrechter: M. De Buck.

Openbaar Ministerie: M. Vergote.

Advocaten: Mrs. Malfait en Debouver.

Ontvoogding van minderjarige. — Doeleinden. — Belang van de minderjarige. — Beoordeling door de Jeugdrechtbank.

Door de ontvoogding thans niet meer te laten gebeuren op de enkele wilsverklaring van de dragers van het ouderlijk gezag, doch de beslissing over te dragen aan de Jeugdrechtbank, heeft de wetgever te kennen gegeven dat de ontvoogding slechts mag gebeuren wanneer zulks de belangen van de minderjarige dient.

Het is alleen in die zin dat aan een van de ouders de mogelijkheid geboden wordt om, tegen de wil van de andere in, de ontvoogding van een minderjarige aan te vragen; dit betekent echter niet dat er afbreuk gedaan wordt aan het ouderlijk gezag en deze mogelijkheid mag geen middel zijn om de vader uit te schakelen om, zonder hem hierin te kennen, van de jeugdrechtbank te bekomen wat men aan de vader niet wil vragen of om zijn eigen wil door te drijven, zonder rekening te houden met zijn bezwaren.

S. O... t./ N.J...

Gelet op artt. 2, 34, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de talen in gerechtszaken:

Gelet op artt. 477 B.W., 21 wet 8 april 1965;

Gezien het verzoekschrift op zegel dd. 1 september 1966 neergelegd door Mter R.M. Quintens, pleitbezorger te Kortrijk, in naam van S... O..., echtgenote N... J...;

Overwegende dat het verzoekschrift ertoe strekt de ontvoogding te horen uitspreken van de minderjarige zoon van verzoekster N... J.P., geboren te Roeselare op 16 juli 1947; dat vermits deze minderjarige meer dan 15 jaar oud is, het verzoek ontvankelijk is;

Overwegende dat de vader N... J., opgeroepen en verschenen is en beide partijen hun middelen hebben doen gelden evenals Mter Malfait, advocaat te Kortrijk voor de vader en Mter Debouver, advocaat te Meulebeke, voor S... O...;

Overwegende dat het verzoek tot ontvoogding gemotiveerd is door de wens van de minderjarige in de U.S.A. de studies van Chiropractor aan te vatten en zijn vader zich daartegen verzet, hoewel de moeder bereid is met eigen penningen de kosten te dragen;

Overwegende dat uit de uiteenzetting van partijen blijkt dat de weigering van de vader is ingegeven aan de ene kant door de overweging dat moeder en zoon op eigen houtje alles geregeld en geschikt hebben zonder hem in deze plannen te kennen en aan de andere kant door zijn bezorgdheid voor de morele gaafheid van zijn zoon die in een vreemd en ver land aan zichzelf overgelaten, aan geen enkel toezicht zou onderworpen zijn;

Overwegende dat wij, na partijen de gepaste bedenkingen te hebben voorgehouden, ertoe gekomen zijn par-

tijen tot overeenstemming te brengen nopens de geplande studies; dat inderdaad de vader zijn toestemming zal geven onder voorwaarde dat de zoon hem de nodige waarborgen geve; dat hij in de U.S.A. het toezicht zal aanvaarden van een katholieke geestelijke en dat hij verder zijn verontschuldigen zal aanbieden voor de oneerbiedige uitlatingen die hij onlangs tegenover zijn vader zou geuit hebben; dat dit ondertussen gedaan werd;

Overwegende, dat nu de kwestie van de studies geregeld werd, dient nagegaan te worden of de ontvoogding dient te worden toegestaan;

Overwegende dat door de ontvoogding thans niet meer op de enkele wilsverklaring van de dragers van het ouderlijk gezag te laten gebeuren, doch aan de jeugdrechtsbank over te dragen, de wetgever ongetwijfeld van oordeel geweest is dat de ontvoogding slechts mag gebeuren indien dit de belangen van de minderjarige dient;

Overwegende dat het alleen in die zin is dat aan een van de ouders de mogelijkheid geboden wordt om, tegen de wil van de andere in, de emancipatie aan te vragen; dat dit echter niet betekent dat afbreuk gedaan wordt aan het ouderlijk gezag en dat deze mogelijkheid geen middel mag zijn om de vader uit te schakeien, om, zonder hem hierin te kennen, van de jeugdrechtsbank te bekomen wat men aan de vader niet wil vragen of om een eigen wil door te drijven zonder rekening te houden met zijn bezwaren;

Overwegende dat ter zake de minderjarige er geen belang bij heeft dat het recht van bewaking en opvoeding in hooft van de vader zou verdwijnen; dat het ouderlijk gezag integendeel voor hem in de vreemde nog een steun zal zijn;

Overwegende dat, vermits hij nu in de Verenigde Staten studies zal kunnen aanvangen de reden waarvoor de emancipatie aangevraagd werd, vervallen is;

Om deze redenen:

de Jeugdrechtsbank,

Gehoord de heer R. Steelandt, eerste substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies in openbare terechtzitting;

Zegt dat er geen aanleiding is om de emancipatie van genoemde minderjarige toe te staan;

Verwerpt derhalve het verzoek;

Kosten ten laste van verzoekster.

KRIJGSRAAD TE BRUSSEL Zetelend te ANTWERPEN

24 februari 1966.

Burgerlijk lid: G. de Chaffoy de Courcelles.

Eerste Substituut Krijgsauditeur: J. Maes.

Advokaten: Ch. Boelens - R. Van De Vorst.

Schade en schadeloosstelling. — Tijdelijke en bestendige arbeidsonbekwaamheid. — Handel niet stilgelegd. — Materiële schade. — Hulp van derden.

Wanneer de handel gedurende de tijdelijke arbeidsonbekwaamheid niet werd stilgelegd, vermits er hulp van familieleden en vrienden was, dan mag aangenomen worden dat deze handel ook niet zal stilgelegd worden gedurende de bestendige arbeidsonbekwaamheid. Het is zeker dat deze hulp van derden zal ingeroepen worden gedurende de bestendige arbeidsonbekwaamheid. De

materiële schade wegens bestendige arbeidsonbekwaamheid moet geëvalueerd worden in functie van deze hulp door derden, het percentage bestendige arbeidsonbekwaamheid en de ouderdom van het slachtoffer.

Goossens t./Pauwels.

Overwegende dat de deskundige, na de burgerlijke partij te hebben onderzocht en na het geval te hebben besproken, tot het volgende besluit kwam:

« Om deze redenen achten wij dat de werkonbekwaamheid volledig is geweest tot 11 maart 1965. Vanaf 12 maart 1965 was de consolidatie bereikt, met een bestendige invaliditeit, te schatten op 45 %, zowel in de algemene zin, als van beroepswege ».

Onkosten en uitgaven:

Overwegende dat de burgerlijke partij nog het bedrag vordert van 84.797 Fr. na te hebben verzaakt aan de vordering van 1.314 Fr. voor annulatie van reis Antwerpen;

Overwegende dat verweerder de honoraria ten bedrage van 10.000 Fr. van Dr. Casman betwist; dat de burgerlijke partij een bewijs voorbrengt waaruit blijkt dat dit honorarium betrekking heeft op het ongeval van 30-6-1964; (brief C.O.O. van Antwerpen van 3-2-1966);

Overwegende dat verweerder ook het bedrag van 8.120 Fr. gevorderd wegens schade aan klederen, betwist; dat bij ontstentenis van meer bepaalde gegevens, het billijk is deze schade op 4.000 Fr. te ramen;

Overwegende dat alzo aan de burgerlijke partij een bedrag van 80.677 Fr. toekomt;

Materiële schade:

Overwegende dat het vaststaat dat de handel uitgebaat door de burgerlijke partij met de hulp van zijn echtgenote, door het ongeval niet stilgelegd is geweest;

Overwegende dat het kan aangenomen worden dat de burgerlijke partij in zijn handel werd vervangen door hulp van familieleden en vrienden;

Dat het billijk voorkomt de schade desangående te ramen op 50.000 Fr.

Morele schade:

Overwegende dat deze schade voortvloeiende uit de tijdelijke werkonbekwaamheid, kan vergoed worden door het toekennen van een bedrag van 25.400 Fr.

Materiële schade:

Overwegende dat reeds hoger werd aangestipt dat de handel van de burgerlijke partij, door het ongeval niet stilgelegd is geweest;

Overwegende dat ook in de toekomst de handel niet zal stilgelegd worden; dat het nochtans aan te nemen is dat soms de hulp van derden zal ingeroepen worden;

Overwegende dat het dan ook billijk is, gelet op het percentage van de bestendige werkonbekwaamheid enerzijds en de ouderdom van de burgerlijke partij anderzijds (geboren op 4-8-1912), de materiële schade voortvloeiend uit de bestendige werkonbekwaamheid, op 250.000 Fr. te ramen;

Morele schade:

Overwegende dat een bedrag van 400.000 Fr. van aard is de geleden schade te vergoeden;

Overwegende dat alzo aan de burgerlijke partij toekomt: 80.677 Fr. + 50.000 Fr. + 25.400 Fr. + 250.000 Fr.

+ 400.000 Fr. hetzij in totaal 806.077 Fr. waarvan 50.000 Fr. dient afgetrokken die reeds provisioneel toegekend werden zodat een bedrag van 756.077 Fr. dient toegekend;

Om deze beweegredenen,

VREDEGERECHT TE KONTICH

14 februari 1967.

Rechter: M. R. Jacobs.

Advocaten: Mrs. J. F. L. Hellemans en J. Lenaerts.

Kleine nalatenschappen. — Schatting van een onroerend goed. Waarde op het ogenblik van de overneming. — Waardevermindering. — Onbevoegdheid van de Vrederechter om de aansprakelijkheid hiervoor te beslechten.

Art 4. van de wet dd. 16 mei 1900, gewijzigd door art. 2 van de wet dd. 30 december 1961, stelt het recht tot overneming vast «naar schatting». Deze schatting dient de verkoopswaarde aan te geven op de dag van de verwezenlijking der overneming, d.i. op het ogenblik, dat de onverdeeldheid ophoudt.

De Vrederechter dient alleen de venale waarde van het onroerend goed te bepalen. Hij mag geen rekening houden met de waardevermindering ingevolge gebrek aan onderhoud, en evenzeer valt het buiten zijn oevervoegdheid na te gaan wie aansprakelijk is voor deze waardevermindering.

Van Winge t./ Van Winge

Overwegende dat de deskundige de door het recht tot overneming bedoelde goederen schat op de som van 230.000,- frank — plus de straatkosten — en dat die op meerdere vergelykingspunten geschraagde beraming de weergave blijkt te zijn van de huidige werkelijke verkoopswaarde en dat overigens de in het geding betrokken partijen het daarmee eens zijn;

Overwegende nochtans dat de verweerder doet gelden, dat een flagrant gemis aan onderhoud van het niet aan derden verhuurd gedeelte van de eigendom er de volstrekt uitsluitende oorzaak van is, dat de verkoopswaarde van het onroerend goed niet kan beraamd worden op de som van 260.000,- frank — plus de straatkosten;

Overwegende dat de deskundige die opmerking gegrond acht; dat de verweerder daarom veriangt, dat de ondernemingsprijs zou vastgesteld worden op de som van 260.000,- frank; dat de aanlegster echter gerechtigd is de overneming te doen tegen de som van 230.000,- frank, te vermeerderen met de nog verschuldigde straatkosten, vermits het blijkt:

dat de door de wet van 16 mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen voorziene mogelijkheid tot overneming bepaald wordt door het kadastraal inkomen op de dag van het ontstaan der successorale onverdeeldheid, doch dat de verkoopswaarde van de daardoor bedoelde goederen dient bepaald te worden op de dag van de verwezenlijking der overneming en zulks overeenkomstig de ook ter zake geldende regel, dat — bij de vereffening en deling ener gemeenschap of nalatenschap — de waarde der goederen dient in acht

genomen te worden... niet op het ogenblik, dat de onverdeeldheid ontstaat; doch wel op het moment, dat ze ophoudt;

dat het vorenstaande niet is tegengesproken geworden door het arrest van het Hof van Cassatie dd. 3 juni 1948 (Pas., 1948, 1, 355 en R.P.N., 1949, 87 en T.j.N., 1948, 154), ofschoon men er zou kunnen toe gebracht worden zulks bij vergissing te aanvaarden op grond der blijkbaar onjuiste samenvattingen, die van het genoemde arrest zijn gegeven geworden in de eerste twee van de drie voormelde tijdschriften, waarin het arrest is overgedrukt geworden; dat de huidige verkoopswaarde alhier gekend en door de partijen theoretisch aanvaard is en dat dezelve dan ook noodzakelijkerwijze als grondslag voor de verdere ondernemingsverrichtingen zal moeten gelden;

dat het wel blijkt, dat het door de overneming bedoelde onroerend goed ten dele op zeer slordige manier bewoond en onderhouden werd, zodat de actuele venale waarde ervan daardoor nu verminderd is; dat de aanlegster aanvoert, dat zulks te wijten is aan de behoeftige toestand van de als onderhoudsgerechtigd erkende rechtsvoorganger der partijen, terwijl de verweerder stelt, dat ook de aanlegster persoonlijk een ruime verantwoordelijkheid draagt in de degradatie van de eigendom; dat het bedoelde verval dus toegeschreven wordt ofwel aan de soevereine wil van de eigenaar, ofwel aan de foutieve nalatigheid van een medeëigenaar;

dat de vrederechter onbevoegd is om kennis te nemen van een dusdanige betwisting, die een louter gemeenschappelijke kwestie van verantwoordelijkheid stelt in het kader van de algehele vereffening en deling van de onverdeeldheid, die door het overlijden van de gemeenschappelijke rechtsvoorganger der partijen is ontstaan; dat de vrederechter inderdaad alleen maar bevoegd is om de betwistingen te beslechten, die uiteraard verband houden met de uitoefening van het nieuw en uitzonderlijk recht — nl. dit tot overneming —, dat is gecreëerd geworden door de wet op de erfregeling van de kleine nalatenschappen in de zeer bepaalde, door de wet beschreven voorwaarden;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, recht doende bij tegenspraak en in laatste gebied;

Zeggen voor recht, dat de huidige verkoopswaarde der goederen, waarvan de aanlegster de overneming benaastigt, beloopt op de som van tweehonderddertigduizend frank — plus de nog verschuldigde straatkosten — en dat Wij onbevoegd zijn om te beslechten of de bedoelde goederen al dan niet zijn gedegradéerd geworden en wie daarvoor gebeurlijk zou kunnen aansprakelijk gesteld worden.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

INGEZONDEN BIJDRAGE

MEMORANDUM OVER DE BESCHERMING VAN HET TELEFOONGEHEIM NAAR BELGISCH RECHT

I. Probleemstelling

Naar aanleiding van het nederlandse wetsontwerp « Nadere regels ter bescherming van het telefoongeheim », Zitting 1966-67 - 8911, wordt de vraag gesteld hoe deze bescherming naar belgisch recht wordt verzekerd.

II. Wetgeving

Deze stof wordt momenteel beheerst door de artikelen 17 tot 20 van de Wet van 13 oktober 1930 betreffende de telegraaf en de telefoon.

Deze artikelen luiden als volgt:

« ART. 17. — Al wie een telegram of elk andere aan de Regie toevertrouwde mededeling verduisterd, geopend of zich er van meester gemaakt heeft, om er ten onrechte kennis van te nemen, of een middel heeft aangewend om de over een openbaar telegraaf- of telefoonlijn verzonden telegrammen of gevoerde gesprekken te onderscheppen, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van zes en twintig tot tweehonderd frank of met een van die straffen alleen. »

« ART. 18. — Elk ambtenaar of bediende van de Regering, elk beambte van de Regie van Telegraaf en Telefoon, die een van de bij voorgaand artikel voorziene daden begaan of ze vergemakkelijkt heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot zes maanden en met geldboete van zes en twintig tot vijfhonderd frank.

Wordt met de bedienden van de Regie gelijkgesteld, al wie, op welke wijze ook, zelfs toevallig en kosteloos, medewerkt aan de uitvoering van een dienst der Regie. »

« ART. 19. — De bij artikel 18 bedoelde personen, die het bestaan of de inhoud van een telegraaf- of een telefoonmededeling hebben bekend gemaakt, behalve zo zij opgeroepen werden om in rechte te getuigen of zo de wet ze tot die bekendmaking verplicht, worden gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot zes maanden en met geldboete van zes en twintig tot vijfhonderd frank. »

« ART. 20. — Indien, in de bij artikelen 18 en 19 voorziene gevallen de verdachte bewijst dat hij gehandeld heeft op bevel van zijn meerderen, voor zaken welke tot dezer bevoegdheid behoren en waarvoor hij hun als ondergeschikte gehoorzaamheid verschuldigd was, worden de straffen alleen opgelegd aan de meerderen welke het bevel gegeven hebben.

Indien de ambtenaar of de meerdere, wien ten laste wordt gelegd de daad bevolen, toegelaten of vergemakkelijkt te hebben, beweert dat zijn handtekening bij verrassing verkregen werd, moet hij in voorkomend geval, de daad doen ophouden en de schuldige aangeven, zo niet wordt hij persoonlijk vervolgd. »

II. Analogisch briefgeheim

Het blijkt uit de memorie van toelichting bij het wetsontwerp, dat nadien de wet van 13-10-1930 geworden is, dat het de bedoeling van de wetgever is geweest het telefoon- en telegraafgeheim voortaan op dezelfde wijze te doen beschermen als het briefgeheim (Gedrukte Stukken, Senaat, 1928-1929, nr 158, vergadering van 25 april 1929).

Daar er uiteraard weinig rechtsleer en rechtspraak be-

staat over de bescherming van het telefoongeheim is het aangewezen de beginselen die het briefgeheim beheersen in herinnering te brengen.

1. Voorschriften.

a) Het is de postambtenaren verboden het bestaan of de inhoud van een brief of briefkaart of enige andere verzending bekend te maken, behalve indien zij in rechte moeten getuigen of indien zij door de wet tot deze bekendmaking verplicht zijn (art. 28 postwet van 26 december 1956).

b) Deze ambtenaren zijn ook strafbaar indien zij vrijwillig brieven openen of de opening vergemakkelijken (behalve indien het gaat om verzendingen die niet kunnen uitgereikt worden of verboden voorwerpen, sensu lato, bevatten, artikels 29, 30,2 en 32 van de postwet van 26 december 1956).

c) Artikel 458 van het strafwetboek stelt dat personen die uit hoofde van hun beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd en deze bekend maken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen en buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, strafbaar zijn.

d) Zijn ook strafbaar de personen die schuldig bevonden worden aan het wegmaken van een aan de post toevertrouwde brief of aan het openen van een zodanige brief om het geheim ervan te schenden (art. 460 Strafwetboek).

e) Uiteindelijk is de onderzoeksrechter bevoegd om papieren (waaronder ook brieven verstaan worden) op te sporen, die tot de openbaring van de waarheid geschikt geacht worden (art. 87, 88, 89 Wetboek van Strafvordering) en kan de Procureur des Konings in geval van ontdekking op heterdaad ook de papieren opsporen, in de woning van de verdachte, indien deze stukken in het bezit zijn van de verdachte (art. 36 en volgende, Wetboek van Strafvordering).

2. Bespreking.

Uit de combinatie van deze verschillende voorschriften moet het volgende afgeleid worden:

a) dat het de onderzoeksrechters of de Procureur des Konings *niet* toegelaten is het briefgeheim te schenden teneinde de *opsporing van misdrijven* mogelijk te maken.

De bijzondere bevoegdheid waarmee ze zijn bekleed geldt slechts als instructiemaatregel en niet als politiemaatregel. Zij dient dan ook slechts tot de opsporing van bewijsstukken en niet van feiten. (Pandectes belges, Ve Lettre Missive, 67).

b) het briefgeheim is beschermd zowel tegenover particuliere personen als postambtenaren en indien deze laatsten kennis hebben van misdrijven, door het schenden van het briefgeheim, dan nog zijn zij gehouden door het beroepsgeheim.

Zo zij het briefgeheim prijs geven naar aanleiding van een getuigenverklaring in rechte, kunnen zij niet gestraft worden wegens schending van het beroepsgeheim. Maar zij kunnen evenmin gestraft worden indien zij weigeren een getuigenverklaring af te leggen en zij zich daartoe beroepen op het beroepsgeheim (Répertoire pratique du

droit belge, Vo. Secret professionnel, 11 en Pandectes belges, Vo Lettre missive, 31).

Zo deze postambtenaren het briefgeheim prijs geven omdat zij door de wet verplicht worden dit geheim bekend te maken, kunnen zij evenmin gestraft worden wegens schending van het beroepsgeheim.

Nu moet wel de vraag gesteld worden wat bedoeld wordt door « buiten het geval dat de wet hen verplicht de geheimen bekend te maken ».

Er bestaat naar belgisch recht geen algemene verplichting om bij de overheid aangifte te doen van het misdrijf waarvan men kennis zou hebben. Wel is het zo dat de overheidsambtenaar, op straffe van disciplinaire sancties, volgens artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering verplicht is aangifte te doen bij de Procureur des Konings van elke misdaad of wanbedrijf waarvan hij in de uitoefening van zijn ambt kennis heeft gekregen (Braas, Procédure Pénale, I, 322).

Hij moet dan de Procureur des Konings al de inlichtingen, processen-verbaal en akten overmaken die erop zouden betrekking hebben.

Bovendien zijn de ambtenaren volgens het ambtenarenrecht (art. 7 Koninklijk Besluit van 2 oktober 1937) ertoe gehouden te waken over de belangen van de Staat.

Men zou dus wel uit deze voorschriften kunnen afleiden dat de ambtenaren niet alleen ongestraft blijven wanneer zij het briefgeheim prijs geven naar aanleiding van het vernemen van wanbedrijven of misdaden waarvan zij aangifte doen, maar men zou er niet mogen uit afleiden dat zij in het algemeen de taak hebben de misdaden of wanbedrijven op te sporen door de schending van het briefgeheim behalve wellicht voor wat betreft de misdrijven die gericht zijn tegen de staatsveiligheid.

Nochtans zal er voor de postambtenaren uiteraard weinig aanleiding toe bestaan om het briefgeheim te schenden omdat het openen van een brief uiteraard kan gecontroleerd worden zodat de overtreding van het openingsverbod gemakkelijker kan bestreden worden.

V. Besluit

1. Het af luisteren van telefoongesprekken zowel door particulieren als overheidsambtenaren is strafbaar.

2. Het bekend maken van de inhoud van een telefonische mededeling door een ambtenaar is strafbaar omdat deze ambtenaar daardoor het beroepsgeheim schendt.

Hij wordt echter niet gestraft :

- indien hij in rechte een getuigenverklaring aflegt ; maar hij kan niet verplicht worden de getuigenverklaring af te leggen ;
- indien hij aangifte doet van een wanbedrijf of een misdaad of indien hij feiten bekend maakt die betrekking hebben op de belangen van de Staat ; maar hij kan slechts disciplinair gestraft worden indien hij nalaat deze aangifte te doen of deze feiten bekend te maken. Bovendien zijn de gewone overheidsambtenaren er niet mede belast de misdrijven op te sporen zodat zij *niet systematisch* de telefoongesprekken mogen af luisteren.

3. Geen enkele wettelijke tekst machtigt de leden van het Parket of de Onderzoekersrechters beslag te leggen op telefonische mededelingen om zich also bewijsmiddelen te verschaffen van een *gepleegd* strafbaar feit zoals dit wel het geval is met brieven. Men kan zich voorstellen dat dit « beslagleggen » zou geschieden door af luisteren en bandopname, maar in de huidige stand van de wetgeving is dit niet toegestaan en moet eerder aangenomen worden dat het verboden is omwille van de primauteit van de bescherming van het telefoongeheim. Er mag in dit verband gewezen worden op een cassatiearrest van 29 oktober 1962

waaruit blijkt dat bekentenissen, die werden afgelegd onmiddellijk nadat aan betichten werd medegedeeld dat hun telefoongesprek (dat op zichzelf bewijs vormde van een strafbaar feit) op band werd opgenomen, een veroordeling niet kunnen schragen omdat deze bekentenissen het gevolg zijn van het gebruik, tegen betichten, van een ongeoorloofde en strafbare onderschepping van op band opgenomen telefoongesprekken (Journal des Tribunaux, 1963, 40).

4. Men moet aannemen, dat naar analogie voor wat gezegd werd over het opsporen van misdrijven door schending van briefgeheim, de schending van het telefoongeheim eveneens ongeoorloofd is met het oog op het opsporen van misdrijven.

Evenwel moet onmiddellijk opgemerkt worden dat het praktisch niet mogelijk is al dan niet na te gaan of het telefoongeheim werd geschonden bij het opsporen van misdrijven omdat het Parket niet verplicht is te vermelden waaraan het zijn inlichtingen ontleent en het materiëel niet mogelijk is vast te stellen of een telefonische mededeling afgeluisterd werd door een derde, in tegenstelling tot het openen van een brief door een derde.

VI. Opmerkingen

1. Sporadisch verschijnen berichten in de pers over het bestaan van « af luister tafels » bij de telefoondienst.

In antwoord op eventuele parlementaire vragen daaromtrent wordt dit dan op plechtige wijze gelogenstraft (zie i.v.m. af luisteren van de telefoongesprekken van advocaten : Journal des Tribunaux, 1965, 15).

Ooit werd ook aan de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken door een parlementair de vraag gesteld of de bezettingstroepen in West Duitsland, in het raam van de Navo, dergelijke luister tafels in gebruik hadden waarop Minister Spaak op 12 november 1963 antwoordde dat de franse, engelse en Amerikaanse bezettingstroepen luidens een akkoord van 1950 vanwege de Bondsrepubliek de toelating verkregen hadden dergelijke luister tafels in te richten (Journal des Tribunaux, 1963, 683).

2. Uit de gepubliceerde rechtspraak valt niet op te maken hoe dikwijls de artikelen 17-20 van de wet van 13 oktober 1930 sindsdien aanleiding hebben gegeven tot veroordeling.

Deze inlichtingen werden gevraagd bij de dienst voor gerechtelijke statistiek te Brussel en volgen zo spoedig mogelijk.

Martin DENYS

Lid Juridische Commissie
Belgische Liga Rechten van de Mens.

BOEKBESPREKING

Herman Van Impe, *Le rôle de la majorité parlementaire dans la vie politique belge.* — Préface de W.J. Ganshof Van der Meersch, Brussel, Etabl. E. Bruylant, 1966, 157 p.

Lange tijd werd door de rechtsleer het standpunt verdedigd dat de grondwetgever, bij het organiseren van het Belgisch staatsbestel, het beginsel van de scheiding der machten op zulke wijze heeft toegepast, dat de onafhankelijkheid, de gelijkheid en het evenwicht van de drie gestelde machten werden verzekerd.

Sedert enkele jaren zijn de meeste auteurs echter de mening toegedaan dat de grondwetgever, bij het huldigen van gemeld beginsel, heeft willen zorgen, niet zozeer voor een scherpe scheiding van de gestelde machten als wel

voor een geregelde en harmonische samenwerking tussen die machten (voornamelijk tussen de wetgevende en de uitvoerende macht); dat hij vooral de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht heeft willen waarborgen; dat hij maatregelen heeft getroffen waardoor aan de *wetgevende* macht een *juridische voorrang* werd toegekend, doch dat evenwel — ten gevolge van het steeds groeiende overheidsingrijpen en van de technische ingewikkeldheid van de meeste op te lossen problemen — een evolutie geleid heeft tot een *feitelijk overwicht* van de *uitvoerende* macht (1).

De heer Herman Van Impe, die — als eerste-attaché bij de Senaat — het Belgisch parlementair stelsel dagelijks en van dichtbij ziet functioneren en die in « *Le rôle de la majorité parlementaire dans la vie politique belge* » de politieke werkelijkheid toetst aan de geldende juridische regelen, is van oordeel dat thans de scheiding van de machten de plaats heeft geruimd voor de dualiteit: parlementaire meerderheid — parlementaire oppositie en dat het de parlementaire meerderheid is — of nog eerder de « politieke fracties » van die meerderheid — die de effectieve macht in handen hebben en uitoefenen.

Immers, aldus de auteur, helpt de parlementaire meerderheid een regeringsploeg in het zadel, welke ploeg belast wordt met het dagelijks bestuur van het land en met het bepalen van de in de verschillende gebieden van het politieke en sociale leven te volgen politiek. Bij de vorming van de regering komt tussen de parlementaire meerderheid en de regering een soort van overeenkomst tot stand, die in de regeringsverklaring tot uiting komt en waardoor zowel genoemde meerderheid als de regering gebonden zijn.

Als de regering eenmaal met de uitvoering van de gemelde overeenkomst is begonnen, zorgt de parlementaire meerderheid ervoor dat haar leden de regering geregeld steunen en oefent zij voortdurend controle op het regeringsbeleid uit. Ook zij beslist, wanneer zij zulks noodzakelijk of wenselijk acht, over de collectieve of de individuele vervanging van de Ministers.

De parlementaire meerderheid houdt dan ook de teugels in handen, niet alleen van de wetgevende macht (wat maar normaal is), doch eveneens van de uitvoerende macht (om maar één van de vele bewijzen aan te halen: meermaals heeft de parlementaire meerderheid geëist dat zekere koninklijke besluiten, vóór de bekendmaking ervan, haar ter goedkeuring zouden worden voorgelegd en heeft zij in die besluiten wijzigingen aangebracht).

Indien het de regering is die soms de politieke macht in handen schijnt te hebben (of werkelijk heeft), dan is het echter enkel en alleen omdat ze de parlementaire meerderheid « vertegenwoordigt »!

Doch de bevoegdheid van de parlementaire meerderheid is van *tijdelijke* aard ten aanzien van de verkiezingen die periodiek moeten worden gehouden: dit is de waarborg die in de plaats komt van de scheiding der machten, m.a.w. de democratie wordt niet meer bereikt door een systeem van evenwicht tussen de gestelde machten, doch is het resultaat van het *tijdelijk* mandaat van de parlementaire meerderheid.

Over de belangwekkende, wellicht te bondig samenvatte, op « feiten » steunende, gemotiveerde en voortreffelijke uiteenzetting van lic. Van Impe kan in deze recensie, jammer genoeg, niet verder worden uitgeweid. Alleen wordt nadrukkelijk opgemerkt, dat degene die een degelijk inzicht in het politieke leven van ons land wenst te verkrijgen, die wenst een antwoord te bekomen op

vragen als: « door middel van welke methoden en mechanismen kunnen de politieke fracties van de parlementaire meerderheid hun invloed doen gelden? » « Hoe staat het met de vrijheid van parlementsleden ten aanzien van de geschetste evolutie? » « Welke rol vervullen de politieke partijen in het politieke leven? », thans daartoe, dank zij de besproken publikatie, de gelegenheid heeft.

De auteur heeft dan ook recht op hartelijkste felicitaties voor zijn werkelijk interessant boek, dat een welverdiend succes tegemoet gaat.

Ten slotte moet erop gewezen worden dat een beslist lezenswaardig voorwoord geschreven is door Prof. Dr. W.J. Ganshof van der Meersch. Het werk is verschenen als nr. 5 van de door het Interuniversitaire Centrum voor Staatsrecht verzorgde publikaties.

Prof. Dr. F. Amerijckx.

BALIELEVEN

Algemene vergadering van de Voorzorgkas van 8-4-1967.

Overeenkomstig de statuten heeft de Gewone Algemene Vergadering van de Voorzorgkas voor Advokaten plaats gehad op 8 april 1967.

Zij heeft het verslag van de Raad van Beheer, voorgesteld door Meester Paul Chevalier, lid van de Bestuursraad, na voorlezing goedgekeurd.

Zij heeft de balans en de winst- en verliesrekening voor het jaar 1966 en de begrotingen voor het jaar 1967 goedgekeurd, zowel voor het wettelijk als voor het zogenaamde conventionele stelsel en ontlasting verleend aan de beheerders.

Zij heeft ingestemd met de benoeming tot afgevaardigde van de Balie van Doornik van Meester Chevalier, oud stafhouder, ter vervanging van Meester Lienardy, benoemd tot magistraat.

Zij heeft akte genomen van en haar goedkeuring gegeven voor de beslissingen genomen door de Bestuursraad op 2 en 16 maart 1967 met betrekking tot wijzigingen aan het pensioenstelsel en het stelsel van onderlinge hulpverlening van de Voorzorgkas.

De wijzigingen zijn ingrijpend en zullen een rechtvaardiger en doelmatiger oriëntering geven aan de uitkeringen van de Kas.

Hierbij gevoegd geven wij U de tekst van deze besluiten.

Verklarende nota's zullen ter kennis gebracht worden van de leden, ten einde hun alle gewenste uitleg te verschaffen.

Reeds nu kunnen de volgende opmerkingen gemaakt worden:

1.) De « verworven rechten » op het onvoorwaardelijk pensioen van 24.000 fr. per jaar, zonder voldoende tegenprestatie, blijven gehandhaafd.

2.) De gemiddelde bijdrage zal worden aangepast aan de huidige toestand en vastgesteld worden op de maximale bijdrage voorzien door de wet van 31 augustus 1963 op het pensioen voor de zelfstandigen; een bijdragevrijstelling vanaf de leeftijd van 65 jaar wordt overwogen zodra de rente, gevormd door de gemiddelde bijdrage, 24.000 fr. zal bereiken.

3.) De bijdragen zullen aan de index gekoppeld worden volgens de bepalingen van de wet van 31-8-1963.

(1) cf. o.a. Prof. Dr. A. MAST, Overzicht van het Belgisch gronwettelijk recht, 1963, nrs. 54 vlgg.

De wettelijke pensioenen zullen volledig geïndexeerd worden volgens de wet; de gekapitaliseerde conventionele pensioenen zullen geïndexeerd worden op grond van de gestorte bijdragen.

4.) Elke aangeslotene zal een pensioen ontvangen dat minstens gelijk zal zijn aan dat gevormd door de kapitalisatie van de gemiddelde bijdrage. Dit pensioen mag dus 24.000 fr. overschrijden.

5.) De vrijwaring van de belangen van de weduwen en wezen zal in de mate van het mogelijke verzekerd worden.

6.) De toekenning van hulpverlening zal afhangen van de toepassing van normen die zo nauwkeurig mogelijk bepaald zullen worden.

28-4-1967 (VS)

MEDEDELINGEN

Vrije universiteit te Brussel.

De Vrije Universiteit te Brussel meldt de vacature van de volgende colleges in de Faculteit der sociale, politieke en economische wetenschappen:

— « Algemene wiskunde », in het Nederlands (60 u.) (1e kandidatuur in de economische wetenschappen);

— « Oefeningen over de wiskunde », in het Nederlands (45 u.) (1e kandidatuur in de economische wetenschappen);

— « Oefeningen over de wiskunde (niet verplicht) », in het Nederlands (15 u.) (1e kandidatuur in de economische wetenschappen);

— « Algemene wiskunde », in het Nederlands (60 u.) (2e kandidatuur in de economische wetenschappen);

— « Oefeningen over de wiskunde », in het Nederlands (30 u.) (2e kandidatuur in de economische wetenschappen);

— « Beginselen van algemene wiskunde », in het Nederlands (45 u.) (1e kandidatuur in de sociale wetenschappen; afdeling: industrielanden);

— « Oefeningen over de wiskunde », in het Nederlands (60 u.) (1e kandidatuur in de sociale wetenschappen; afdeling: industrielanden);

— « Algemene etnografie », in het Nederlands (45 u.) (2e kandidatuur in de sociale wetenschappen; afdeling: industrielanden);

— « Stads sociologie », in het Frans (15 u.) (1e en 2e licentie in de sociale wetenschappen; afdeling: industrielanden);

— « Sociologie van de sociale stratifikatie », in het Frans

(15 u.) (1e en 2e licentie in de sociale wetenschappen; afdeling: industrielanden).

De aanvragen der kandidaten, met curriculum vitae, dienen voor 31 mei 1967, aan de Heer Rector van de Universiteit, Fr. D. Rooseveltlaan, 50, te Brussel 5, toegestuurd.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State: jg. 1966 - nr. nov.-dec.:

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad: jg. 1967 - nr. 17:

Frøentjes W., Alcohol en verkeer. — Royer S., Andermaal het vereiste « zonder rechtsgrond » in art. 64.2.1. van het ontwerp-B.W. — Van Mierlo J.Th., Spontane generatie van recht. — Pel D., Verlof uit een Asyl. Met onderschrift van Prof. Wiersma D., Beinart B., Va, Warmelo P. Onderzoek betreffende handschriften D.G. van der Keessel. — Cornegoor R.J.C., Heine contra Hegel?

Weeklad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1967 - nr. 4949:

Vermeyden J., De aanstaande herziening van de Berner Conventie en de ontwikkelingslanden (I).

Bulletin van de E.E.G.: jg. 197 - nr. 4:

Tiende verjaardag van de ondertekening van het Verdrag van Rome.

Journal des Tribunaux: jg. 1967 - nr. 4573:

De Smet R., Le cas du « Torrey Canyon ».

Recueil Dalloz Sirey (Parijs): jg. 1967 - nr. 16:

Raynaud P., La réforme de l'adoption (Loi nr 66-500 du 11 juillet 1966; Décrets nr 66-903 du 2 décembre 1966 nr 67-44 et nr 67-45 du 12 janvier 1967) (suite et fin).

Revue Française de Science Politique: jg. 1967 - nr. 2:

Carrière d'Encausse H., L'Iran en quête d'un équilibre. — Fistié P., La rupture entre Singapour et la Malaysia. — Spacensky A., Regards sur l'évolution politique malgache 1945-1966.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"